

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG/ 101-1/342/3090

Ankara

27/6/1995

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" bugünkü Resmi Gazete'de yayımlanmış ve Anayasa'nın 91 inci maddesi uyarınca bir sureti ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu ÇİLLER
Başbakan

Eki _____ :

- 1- Kanun Hükmünde Kararname
- 2- Gerekçe
- 3- Resmi Gazete (10 adet)

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Komisyon	- Adalet - Sanayi ve Tek. ve Enerji
TARİH	29.6.1995 1/875
E. M. M.	K. D. G. K.
BAŞKAN	U. Ö. Ö. Ö.

Not : Verilecek cevaplarda Daire adının, yazı tarih ve sayısının açıklanması.

GENEL GEREKÇE

A. GENEL GEREKÇE

Sanayi alanındaki yenilik, buluşlar, yeni tasarımlar prodüktivite'nin ve ekonomik büyümenin ana faktörlerindedir. Yenilikler ve buluşlar, genel olarak yeni mamüllerin ve yeni usullerin bulunması ve geliştirilmesi ve bunların ekonomiye intikalini sağlayan gelişim olarak kabul edilmektedir. Tasarım ise bir ürünün tümü, bir parçası veya üzerindeki süslemenin, çizgi, biçim, renk, doku, ses, malzeme veya esneklik gibi algılanan özelliklerinin oluştuğu bütünüdür.

Patentler, faydalı modeller, markalar, coğrafi işaretler ve tasarımlar sınai hakları oluşturur. Bu kavram piyasanın ihtiyaçlarının tespiti, sistematik test etme ve mamül geliştirme, pazarlama, sermaye bulma; yeniliğin ve buluşların patentle, tasarımların özel düzenleme ile hukukten koruma altına alınması safhalarını içerir.

Etkili bir sınai haklar sistemi, ülke içinde ekonomik büyümeyi beraberinde getirir. Tarihi gelişmeler, etkin bir korumayı gerçekleştiren sınai haklar sisteminin ülkenin ekonomik gelişmesini de beraberinde getirdiğini göstermektedir. Diğer taraftan, teknolojinin tarihi gelişmesini, sınai haklara ilişkin dökümanları incelemek suretiyle tesbit edebilmek de mümkündür.

Tasarım, teknolojik literatürün bir parçasıdır. Tasarımların korunması, ayrıca, önemli bir teşvik aracı da sayılmaktadır. Etkin bir tasarım sistemi, yetenekleri yeni tasarımlar yapmaya; iş adamlarını da, yapılan tasarımları sanayiye uygulamak suretiyle teşvik eder. Tasarım haklarına sağlanan koruma, imalat faaliyetinin genişletilmesinde fîli ve etkin bir rol üstlenmiştir.

Sınai hakların teknolojik gelişme açısından önemini özellikle patentler, faydalı modeller ile sınai resim ve modellerden oluşan tasarımlarda görmek mümkündür. Sınai hakların tanınması ve korunması bir yandan araştırma ve geliştirmenin teşviki ile teknik bilgilerin değerlendirilerek yaygınlaşmasını sağlarken, öte yandan da, ülke içinde ve dışında olmak üzere teknoloji transferine uygun zemini hazırlar.

Fikri ve sınai haklar alanlarındaki düzenleme ve uygulamalar, ülkeler arasındaki ekonomik ve hatta politik ilişkilerle ilgili kararları etkileyen önemli faktörlerdendir. Özellikle sanayi ülkeleriyle ve Avrupa Topluluğu ile olan ekonomik ve ticari ilişkilerin uyumlu bir şekilde yürütülmesinde fikri ve sınai haklar alanlarındaki milli mevzuatın ve uygulamanın önemli bir yeri olduğu gözden uzak tutulmamalıdır.

Bilindiği gibi fikri ve sınai haklar konularında Avrupa Topluluğu ve Avrupa Topluluğu'na üye ülkeler, yoğun ve sürekli bir faaliyet içindedir. Avrupa Topluluğu'na üye ülkeler milli mevzuat itibarıyla, fikri ve sınai haklar alanlarında çok kapsamlı bir düzenlemeyi gerçekleştirmişlerdir. Bu bakımdan, fikri ve sınai hakların her yönüyle Avrupa Topluluğu'nda ve üye ülkelerde geniş ve etkin bir koruma altında oldukları söylenebilir. Üye devletlerin milli mevzuatının "maddi hukuk" açısından, birbirleriyle uyumlaştırılması konusunda da yoğun çalışmalar yapılmaktadır.

Tasarımların korunması konusunda, Türk Sınai Haklar Hukukuna kendine özgü özellikleri gözönünde tutularak ve ayrı bir hukuki müessese olarak, ilk kez pozitif bir düzenleme getirilmektedir.

Tasarım korumasında hem başvuru sahiplerine daha kolay ve daha az maliyetli başvuru imkanı tanınması hem de Türk Patent Enstitüsüne külfetli iş yükü getirmeyen ve Belçika, Hollanda, Lüksemburg, Fransa, Almanya gibi ülkelerde uygulanan incelemesiz sistem kabul edilmiştir.

Tasarım Koruması, Türkiye'nin de taraf olduğu Sınai Mülkiyetin Himayesine Mahsus Milletlerarası Bir İttihat İhdas Edilmesine Dair 20 Mart 1883 Tarihli Mukavele'ye (Paris Anlaşması) 1925 yılında katılmıştır.

Tasarım korumasının önemi Türkiye'nin de taraf olduğu 15 Nisan 1994 tarihinde imzalanarak 1 Ocak 1995 tarihinde yürürlüğe giren Dünya Ticaret Örgütü'nü Kuran Anlaşma (GATT Anlaşması) kapsamında da yer almaktadır.

Konuyu Avrupa ile Gümrük Birliği açısından değerlendirdiğimizde tasarım korumasının önemi ve gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Tasarım Kanunu Tasarısı hazırlanırken, bir yandan Türkiye'nin gerçeklerine ve ihtiyaçlarına uygun ve işleyebilecek bir sistemin oluşturulmasına ve öte yandan da Türk Tasarım Hukuku'nun, çeşitli ülkelerin çağdaş kanunları ve Avrupa Topluluğu Patent Hukuku ile uyumlaştırılmasına çalışılmıştır. Bu bakımdan, tasarımın hazırlanmasında, Avrupa Birliği Tüzükleri ve Direktifleri, yanında, Avusturya, Avustralya, Fransa, İngiltere ve Japonya Tasarım Kanunları ile Paris Anlaşması'nın tasarımlarla ilgili hükümleri ve Dünya Ticaret Örgütü'nü Kuran Anlaşmanın Ticaretle Bağlantılı Sınai Mülkiyet Hakları isimli Anlaşma hükümleri gözönüne alınmış, çeşitli sorunlar, bu düzenlemelerin ışığında tartışılmış ve amaca uygun çözümlerin bulunmasına çalışılmıştır.

Modern bir tasarım sisteminin kurulması ve uygulamaya konulması için kuşkusuz yasal bir düzenlemenin gerçekleştirilmesi ve dolayısıyla milletlerarası anlaşmalarla uyumun sağlanmış olması yeterli değildir.

Bunların yanında;

a. Türk Patent Enstitüsü'nün organizasyon yapısının, tasarım uygulamalarını da gerçekleştirebilecek biçimde geliştirilmesi, nitelikli eleman istihdamı ve elemanlarının yetiştirilmesi;

b. Sınai Haklar Hukukunun, Üniversite ve Yüksek Okullarda lisans düzeyinde okutulması ve bununla ötesinde bu alanla ilgili lisans üstü bilimsel araştırmaların teşviki;

c. Sanayi kuruluşlarının sınai haklar departmanlarının kurulması ve bu kuruluşların araştırma ve geliştirme bölümlerine rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin sağlanması;

d. Sınai Haklar Hukuku ile ilgili İhtisas Mahkemelerinin kurulması;

zorunludur. Aksi halde, modern bir sınai haklar sisteminden söz edilmesi mümkün değildir.

B- MADDE GEREKÇELERİ

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Korumadan Yararlanacak Kişiler, Tanımlar

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Kanun Hükmünde Kararname tasarısı sınai haklardan tasarım hakkını korumak amacıyla gütmektedir. Bu koruma ile hem tasarım yapanların teşvik edilmesi hem de dürüst bir rekabet ortamının kurulmasının konması amaçlanmaktadır.

Korumadan Yararlanacak Kişiler

Madde 2- Bu madde, hangi kişilerin bu Kanun Hükmünde Kararnamenin tanıdığı korumadan yararlanacağı ile ilgilidir. Hiç şüphesiz, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin öncelikle tanıdığı koruma, Türkiye Cumhuriyeti uyruğundaki gerçek ve tüzel kişiler içindir. Sınai Mülkiyetin Himayesine Mahsus Milletlerarası Bir İttihat İhdas Edilmesine Dair 20 Mart 1883 Tarihli Mukaveleye (Paris Anlaşması) dahil ülkelerin gerçek veya tüzel kişileri de, "eşit işlem görme ilkesi" uyarınca milli korumadan aynı şekilde yararlanır. Keza, milli korumadan aynı şekilde yararlanabilecek diğer yabancılar da, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde daimi ikametgahı olan veya görünürde değil de, fiilen ve gerçekten bu sınırlar içinde sınai ve ticari faaliyette bulunanlardır. Aslında bu hüküm, Sınai Mülkiyetin Himayesine Mahsus Milletlerarası Bir İttihat İhdas Edilmesine Dair 20 Mart 1883 Tarihli Mukavele (Paris Anlaşması) 2 nci ve 3 üncü maddelerinin bir tekrarı sayılabilir.

Korumadan yararlanacak kişilerin tanımı ayrıca Dünya Ticaret Örgütünü Kuran Anlaşma kapsamında da açıkça tanımlanmaktadır.

Yabancılarla ilgili diğer bir husus da, "karşılıklılık ilkesi" ile ilgilidir. Yani, Sınai Mülkiyetin Himayesine Mahsus Milletlerarası Bir İttihat İhdas Edilmesine Dair 20 Mart 1883 Tarihli Mukaveleye (Paris Anlaşması) dahil olmayan ve Türkiye Cumhuriyeti uyruğuna tabi kişiler gibi, milli korumadan yararlanamayanlar, "karşılıklılık ilkesi" uyarınca, sınai hakların korunmasından yararlanır.

Tanımlar

Madde 3- Tasarı metninde tekrarlanan "tasarım", "tasarımcı", "ürün", "Türk Patent Enstitüsü", "Paris Anlaşması", Dünya Ticaret Örgütü'nü Kuran Anlaşma", "Bern Sözleşmesi" ve "referans tarihi" deyimleri bu maddede tanımlanmıştır.

Uluslararası Anlaşmaların Öncelikle Uygulanması

Madde 4- Maddede bu hükme yer verilmesinin nedeni, Türkiye Cumhuriyeti uyruğundaki kişilerin, yabancılarla eşit oranda işlem görmelerini sağlamaktır. Aslında, Türkiye Cumhuriyeti uyruğundaki kişilerin yabancılar karşısında farklı işlem görmesini, bu anlamda önlemek için konulan bu madde olmasaydı, Anayasa'nın milletlerarası anlaşmaların geçerliliği hakkındaki hükmü doğrultusunda (Madde 90) aynı sonuca varmak mümkün olabilirdi. Ancak, her türlü şüpheyi ortadan kaldırmak için bu hükme yer verilmesi uygun görülmüştür.

İKİNCİ BÖLÜM Koruma Şartları

Genel Şartlar

Madde 5- Bu maddede tasarım korumasına konu olacak tasarımlarda aranan özellikler açıklanmaktadır. Buna göre yeni olan ve ayırıcı nitelik içeren tasarımlar bu Kanun Hükmünde Kararname kapsamında korunabileceklerdir.

Yenilik

Madde 6- Madde, tasarım belgesi verilerek korunabilirliğin şartlarından biri olan "yeniliğin" tanımını yapmaktadır. "Evrensel, mutlak" bir yenilik aranmaktadır. Böylece modern haberleşme araçlarından yararlanarak önceden kamu oyunun bilgisine her hangi bir şekilde ulaşmış bilgilere dayalı olarak, tasarım başvurusu yapma fırsatçılığı önlenmek istenmiştir.

Ayırıcı Nitelik

Madde 7- Bu madde ayırt edici nitelik tanımlanmakta ve tasarımın kullanıcılar üzerinde yarattığı genel izlenim ile ayırt edici nitelik açısından kıyaslanacak diğer tasarımların özellikleri açıklanmaktadır.

Yenilik ve Ayırıcı Niteliği Etkilemeyen Açıklamalar

Madde 8- Bu madde, Paris Anlaşması hükümlerinin tasarıma yansıtılması için hazırlanmıştır. Başvuru tarihi veya rüçhan hakkı tarihinden önce, tasarım konusu ile ilgili açıklamaların geriye doğru oniki ay içinde yapılmış olmaları halinde, bu açıklamaların tasarım belgesi verilmesini etkilemeyeceği bu maddede hükme bağlanmıştır.

Tasarım sahibi tarafından yapılan veya tasarım sahibinin bir başka başvurusunda yer alan ve açıklanmaması gerektiği halde bir merci tarafından açıklanan, veya tasarım sahibinden doğrudan doğruya veya dolaylı olarak bilgi edinmiş olan bir üçüncü kişinin, tasarım sahibinin bilgisi veya izni olmadan yaptığı bir başvuruda yer alan veya açıklanan bilgiler, bu madde hükmüne göre dikkate alınmayacaktır.

Madde hükmündeki "tasarım sahibi" ifadesinin farklı anlamlarda yorumlanmasını önlemek bakımından, bu ifadeye açıklık getirilmiş ve bu hüküm açısından tasarım sahibinin, başvurunun yapıldığı tarihte tasarım belgesi almaya hak kazanmış her kişi olduğu belirtilmiştir.

Oniki aylık süre ile tasarım tanınan hakların, sınırlı bir süreye bağlı olmaksızın her zaman ileri sürülebilmesi bu fıkra düzenlenmiştir.

Maddenin son fıkrasında, ispat yükümlülüğünün fıkra hükmünün uygulanması gerektiğini ileri süren tarafa ait olacağı düzenlenmiştir.

Kamu Düzeni ve Genel Ahlaka Aykırı Tasarımlar

Madde 9- Açıklanması veya değerlendirilmesi kamu düzeni veya genel ahlaka aykırı buluşların tasarım belgesi verilerek korunamayacağı hükme bağlanmıştır. "Kamu Düzeni" ve "Ahlaka Aykırılık" kavramları, genel hukuk kavramları olarak seçilmiş olup, hukukumuzda geçerli olan kurallar çerçevesinde yorumlanarak anlam kazanacaktır.

Bir Kanun Hükümünde Kararname hükmüne aykırılığın, aynı zamanda kamu düzenine aykırılık anlamına gelmediği bilinmektedir. Ancak, Kanun Hükümünde Kararname hükmüne aykırılık, aynı zamanda örgütlü kamu yaşamını da muhtemelen tehdit edecek ise, kamu düzenine aykırılığı beraberinde getirir.

Diğer koruma Dışı Haller

Madde 10- Bu maddede tasarım koruması kapsamına girmeyen haller tanımlanmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Korumanın Kapsamının Belirlenmesi ve Süresi

Korumanın Kapsamının Belirlenmesi

Madde 11- Bu maddede koruma kapsamı açıklanmış ve kıyaslanan tasarımların farklılıklarından ziyade, değerlendirmede ortak özelliklerin önemi vurgulanmıştır.

Tescilli Tasarımların Koruma Süresi

Madde 12- Bu maddede korumanın süresi diğer ülkelerdeki uygulamalara paralel olarak tanımlanmakta ve yenileme suretiyle korumanın 25 yıla kadar uzatılabileceği belirlenmektedir.

İKİNCİ KISIM

Hak Sahibi, Yetkileri, Sınırlandırma ve Gasp

BİRİNCİ BÖLÜM

Hak Sahibi, Yetkileri ve Gasp

Hak Sahipliği

Madde 13 Tasarım, fikri bir faaliyetin ürünü olduğu için, tasarımı yapan gerçek kişidir. Tüzel kişiler tasarım yapamaz. Tasarım yapamayan kişinin tasarım üzerindeki hakkı, devren iktisap yoluyla, yani aslen (orjinal) bir kazanım söz konusu değildir. Kısaca, maddede "gerçek buluş sahipliği ilkesi"nden hareket edilerek, tasarım belgesi isteme hakkının ilke olarak tasarımı yapana ait olduğu kabul edilmiştir. Bu hak, "tasarımı yapanın şahsiyet hakkı" bir yana bırakılırsa, devri mümkün bir hakdır.

"Müşterek Tasarım Sahibi", müşterek tasarım sahiplerinden hiç birinin ön fikri olmaksızın, müşterek bir fikri faaliyete katılarak tasarım fikrine varmada, yaratıcı katkıda bulunmuş kişidir.

Müşterek tasarım sahiplerinin, tasarımla ilgili olarak, birbirlerine karşı hukuki durumları sözleşmeyle düzenlenmiş olabilir. Aksi halde, Medeni Kanundaki müşterek mülkiyete ilişkin hükümler, uygulama alanı bulur.

"Birden çok tasarım sahipliği" halinde, tasarım için tasarım tescili isteme hakkı, önce başvuruda bulunana aittir. Fakat, önceki başvuru sahibi, başvurusunu geri alırsa, veya başvuru red edilirse, birden çok tasarım sahiplerinden sonrakinin hakkı, yeniden doğar. Fakat, önceki başvuru ilan edilmişse, artık sonraki tasarım sahibinin hakkı, yeniden doğmaz.

Hizmet İlişkisinde Hak Sahibi

Madde 14 Hizmet ilişkisinde yapılan tasarımlar çalışanın yükümlü olduğu işin gereği olarak yaptığı tasarımlar veya işletme veya kamu idaresinin (sözleşmeli personel, işçi olarak nitelenebiliyorsa) büyük ölçüde deneyim ve çalışmalarına dayanan tasarımlardır. Bunların dışında kalan tasarımlar, serbest tasarımlardır.

Hizmet ilişkisinde yapılan tasarımlar, iş ilişkisinin devamı süresinde yapılan tasarımlardır. Fakat, tasarımın, iş ilişkisi devam etmek şartıyla, iş mesaisi içinde gerçekleşmesi şartı değildir. Çalışanın taahhüt sırasında yaptığı tasarım da hizmet ilişkisinde yapılan tasarımdır.

Hizmet ilişkisinde yapılan tasarımlar, çalışana yüklenmiş somut bir problemin çözümüne ilişkin veya genel nitelikteki teknik bir problemle ilgili tasarımlardır.

Hizmet ilişkisinde yapılan tasarımlarda, işletmenin deneyim ve çalışmalarının tasarımla ilgili olması yetmez, tasarımın gerçekleşmesinde "önemli görevinin olması" aranır.

Maddede açıkça tanımı yapılmayan serbest tasarımlar, çalışanlarca ve hizmet ilişkisinde yapılan tasarım olarak sayılmayan tasarımlardır. Bu tasarımların işletme için yararlı veya işletme tarafından değerlendirilebilir olmaları halinde de, hizmet ilişkisinde yapılan tasarım sayılmaları mümkün değildir.

Üniversite Mensuplarının Tasarımları

Madde 15- Bu madde esas itibarıyla Anayasa'nın özellikle 130 uncu maddesinde belirtilen Üniversite Öğretim Üyeleri ile yardımcılarına serbestçe her türlü bilimsel araştırma ve yayında bulunabilme özgürlüğü ile ilgilidir. Bu ilke gereği, hizmet ilişkisine bağlı tasarımlara ilişkin genel hükümler burada farklı değerlendirilmiştir. Sonuç olarak öğretim elemanlarının buluşları, serbest buluşlar sayılır ve onlar tarafından istenildiği şekilde tasarruf edilir. Ancak, bu maddenin üçüncü fıkrasında buna bir sınırlama getirilmiştir. Üniversite, yüksek okul, öğretim elemanı gibi kavramlar, ilgili Kanunlarla belirlenir.

Hizmet Sözleşmesi Dışında Kalan Sözleşmelerde Hak Sahipliği

Madde 16- Bu maddede hizmet sözleşmesi dışında kalan iş görme sözleşmelerinde aksine hüküm olmadıkça, hak sahibinin işi veren kişi olacağı hükme bağlanmaktadır.

Tasarım Hakkının Kapsamı

Madde 17- Bu maddede münhasıran tasarım hakkı sahibine ait olan tasarımın kullanılması hak ve yetkileri tanımlanmaktadır.

Tasarımcı Olarak Belirtilme Hakkı

Madde 18- Bu hüküm, Paris Anlaşması'nın 3 üncü mükerrer 4 üncü maddesinin de ötesine gitmektedir. Çünkü, Paris Anlaşması'na göre, buluşu yapanın adının belirtilmesinden söz edilmektedir. Oysa bu hükümle, Paris Anlaşmasına oranla daha belirgin ve tutucu olmayan bir ifadeyle, buluşu yapanın bu konudaki hakkını, başvuru sahibi veya tasarım sahibine yönelik olarak ileri sürebileceği açıkça belirtilmektedir. Hüküm, "buluş nedeniyle şahsiyet hakkı" na ilişkindir.

Gasp Hali

Madde 19 - Tasarım, bu Kanun Hükümünde Kararnamenin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen gerçek hak sahibinden başkasına verilmişse, 13 üncü maddeye göre hak sahibi olan kişi, diğer hak ve talepleri de saklı kalmak şartıyla, tasarım hakkının kendisine devir edilerek, haklılığının tanınmasını isteme hakkına sahiptir. Devir ve temlik niteliğinde olan bu dava, "aynı" nitelikte kabul edildiği için, özel hukuktaki "istihkak" davasına benzer.

Tasarım üzerinde müşterek hakkın varlığı söz konusu ise, dava müşterek hakkın tanınmasına yönelik olacaktır.

Bunların yanında, hak sahibinin, genel hükümlere göre, talep edebileceği sebepsiz zenginleşme, haksız fiil ve benzeri gibi hukuki nedenlerden doğan tazminat talepleri saklıdır.

Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarına göre açılacak davalarda, süre, tasarım belgesinin verildiğine ilişkin ilandan itibaren başlar.

Dava, iki yıllık süre içinde açılması gereken hallerde açılmazsa, üçüncü kişiler, tasarım belgesinin hükümsüzlüğünü talep ve dava edebilir.

Bu maddenin dördüncü fıkrası, dava sonuçlarının sicile işlenmesi ile ilgili tedbir niteliğinde bir hükmü içermektedir.

Gaspın Sona Erdirilmesinin Sonuçları

Madde 20- Mutlak hakların korunması esas olmakla birlikte, tasarım hakkının gasbının sona erdirilmesini düzenleyen bu hüküm, "iyi niyet" halinde, belirtilen belli şartlar altında, gerçek hak sahibinin "inhisari olmayan lisans" vermekle yükümlü olacağını öngörmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yetkinin Sınırlandırıldığı Durumlar

Tasarım Hakkının Sınırlandırıldığı Durumlar

Madde 21 - Bu madde ile tasarım hakkından doğan hakların kapsamının sınırları düzenlenmiştir. Maddede, dört bend içinde, tasarımdan doğan hakların kapsamı dışında bırakılan fiiller düzenlenmiştir. Maddenin (d) bendi, Paris Anlaşması hükümleri göz önünde bulundurularak yazılmıştır.

Tamir Amaçlı Kullanım

Madde 22 - Bu maddede tasarım hakkının ihlali sayılmayan tamir amaçlı kullanımlar hangi haller olacağı hükme bağlanmaktadır.

Önceki Kullanımdan Doğan Hak

Madde 23 - Bu madde, ön kullanım hakkını düzenlemektedir. Tasarım, tasarım tescili başvurusunun yapıldığı tarih ile rüçhan hakkı tarihi arasında iyi niyetli kişiler tarafından kullanılmakta ise, tasarım sahibinin, söz konusu kullanımı önlemeye hakkı olmayacaktır. Madde ayrıca, sözü edilen kullanımın hangi ölçüde olabileceğini belirlenmiştir. Söz konusu kullanma hakkının, ancak işletme ile birlikte devir edilebileceği aynı fıkrada düzenlenmiştir.

Hakkın Tüketilmesi Durumu

Madde 24 - Bu maddede, tasarım hakkı sahibi veya onun onayı ile Türkiye'de veya Türkiye-AT Gümrük Birliği alanında piyasaya sürülen veya uygulandığı ürünle ilgili fiillerin tasarım hakkı dışında kalacağı hükme bağlanmaktadır.

ÜÇÜNCÜ KISIM *Tescil, Yenileme, İtiraz*

BİRİNCİ BÖLÜM *Başvuru ve Şartları*

Tescil Mercii

Madde 25 - Bu maddede tasarım tescili başvuruları ve diğer işlemlerin yapılması ile yetkili mercinin Türk Patent Enstitüsü olacağı tanımlanmaktadır.

Başvuru Şartları

Madde 26 - Bu maddede başvuru şartları hükme bağlanmaktadır.

Sınıflandırma

Madde 27- Bu maddede tasarlanan ya da tasarımın uygulandığı tüm ürünlerin marka ve patentlerdeki uygulamalar gibi uluslararası sınıflandırma esaslarına uygun sınıflandırılması öngörülmektedir.

Çoklu Başvuru

Madde 28 - Bu maddede tasarlanan ürünlerin aynı alt sınıf veya set/takıma ait olmaları veya bileşik bir ürünün parçası durumunda veya birden çok nesnenin veya sunuşun birarada algılanan bileşimlerini oluşturması halinde birden çok tasarımın başvurusunun tek başvuru ile yapılabilmesi öngörülmektedir.

Milletlerarası Anlaşmalara Dayanan Başvurulardan Doğan Rüçhan Hakları

Madde 29 - Madde Paris Anlaşması'na göre kazanılan altı aylık rüçhan hakkı ile ilgilidir. Rüçhan hakkı, söz konusu anlaşmaya üye bir ülkenin vatandaşının, kendi ülkesinde veya üye olan başka bir ülkede yaptığı tasarım başvurusunun, başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde diğer üye ülkelere başvuru yapması halinde, iki tarih arasında üçüncü kişiler tarafından yapılacak aynı konudaki başvuruların, rüçhan hakkından yararlanan başvurusunun tasarım belgesi verilebilirlik şartlarını etkilememesi sonucunu doğurur.

Maddenin birinci fıkrasında, rüçhan hakkından kimlerin yararlanacağı ve rüçhan hakkı süresi düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası, rüçhan hakkının süresi içinde kullanılmaması halinde, bu hakkın düşeceği ile ilgilidir.

Maddenin üçüncü fıkrası, rüçhan hakkı süresi içinde üçüncü kişiler tarafından yapılacak başvuruların hükümsüz sayılacağını düzenlemektedir.

Maddenin dördüncü fıkrası, 3 üncü madde itibarıyla karşılıklılık uygulayan ülkelerin vatandaşlarının yaptığı başvurular ile söz konusu anlaşmaya üye ülke

vatandaşlarının, üye olmayan bir ülkede yaptığı başvurular için de rüçhan hakkı tanınacağını düzenlemektedir.

Maddenin son fıkrası, rüçhan hakkının, tasarım başvurusunun yapıldığı gün itibariyle hüküm ifade edeceği ile ilgilidir.

Sergilerde Teşhir Hakkından Doğan Rüçhan Hakları

Madde 30- Madde, sergilerde teşhir hakkından doğan rüçhan haklarını düzenlemektedir.

Maddenin birinci fıkrası, Türkiye'de açılan sergilerde teşhir edilen tasarım konusunu kapsayan ürün için yapılacak tasarım başvurularının yararlanacağı, altı aylık rüçhan hakkını düzenlemektedir.

Maddenin ikinci fıkrası, serginin resmi açılışından önce sergilenen ürün için, altı aylık rüçhan hakkı süresinin, ürünün sergi yerine konulduğu tarihten itibaren, başlayacağı hükmünü düzenlemektedir.

Maddenin üçüncü fıkrası, yetkili sergi mercü tarafından, teşhir edilen ürünler için verilecek belgelerin mahiyetini düzenlemektedir.

Maddenin dördüncü fıkrası, yabancı ülkelerde açılan sergilerdeki teşhir olayında, rüçhan hakkından yararlanılması için, bu maddenin üçüncü fıkrasında yazılı hususları kapsayan belgenin yetkili merciden alınarak ibrazının gerektiğini düzenlemektedir.

Maddenin beşinci fıkrası, başvurusu yapılmış veya tasarım belgesi verilmiş bir ürünün, sergide teşhirinden ve sergi bittikten sonra, ülkesine iadesine engel olunamayacağı hükmü ile ilgilidir.

Maddenin altıncı fıkrası, aynı veya benzeri tasarım belgesi konusu ürün hakkında, birden çok başvuru yapılması halinde, sergilerdeki teşhirden doğan rüçhan haklarının kime ait olacağını düzenlemektedir. Bu madde hükmüne göre, ürünü sergiye ilk koyan kişi ve aynı zamanda konulmuş ise, ilk başvuran kişi rüçhan hakkından yararlanacaktır.

Rüçhan Hakkının Hükmü, Talep Edilmesi ve Belgelendirilmesi

Madde 31- Madde, rüçhan hakkının talep edilmesi ve belgelendirilmesi ile ilgilidir. Maddede, rüçhan hakkı talebinin yapılması ve rüçhan hakkı belgesinin verilmesi sürelerinin, rüçhan hakkının talep edildiği başvuru tarihi ile başlayacağı düzenlenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

Tescil Usulü, Yenileme ve İtiraz

İnceleme

Madde 32 - Bu maddede Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili maddelerine göre yapılacak incelemeyi müteakip başvurunun kesinleşme tarihi hükme bağlanmaktadır.

Eksiklerin Giderilmesi

Madde 33 - Bu maddede eksiklerin ne zaman ve nasıl giderileceği hükme bağlanmaktadır.

Tescil ve Yayınlama

Madde 34 - Bu maddede sicile kayıt edilecek ve Bültende yayınlanacak hususlar belirtilmektedir.

Yayının Ertelenmesi

Madde 35 - Bu maddede yayın ertelenmesi talep edilen başvurulara ilişkin hükümler yer almaktadır.

Yenileme

Madde 36 - Bu maddede yenileme işlemleri ile ilgili hükümler yer almaktadır.

İtiraz

Madde 37- Maddede, üçüncü kişilerin, tasarım belgesi verilmesine karşı, Türk Patent Enstitüsü nezdinde, şekli eksikliklere ilişkin itiraz yapabilecekleri hükmü düzenlenmektedir.

Madde hükmüne göre her konuda itiraz yapmak mümkün değildir. Söz konusu itiraz gerekçeleri ile birlikte sadece şekli eksikliklere ilişkin yapılabilir.

İtirazın İncelenmesi

Madde 38- Madde, şekli eksikliklere itirazın incelenmesini düzenlemektedir. Madde hükmüne göre, tasarım belgesi verilmesi işlemleri ile ilgili şekli bir işlem yerine getirilmemiş veya önemli bir şekli işlemde eksiklik yapılmışsa, Patent Enstitüsü tarafından verilecek karar, tasarım belgesi verilmesi işlemlerinin geçersizliğine, eksikliğin yapıldığı yere kadar geri dönülerek, işlemlerin yeniden yapılması sunucunu doğurmaktadır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Başvuru ve Tescilden Doğan Hakkın Devri ve İntikali; Rehin Hakkı Tesisi, Hacz ve Lisans Sözleşmeleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Devir ve İntikal, Rehin ve Hacz

Devir ve İntikal, Rehin ve Hacz

Madde 39- Bu madde hükmü, tasarım başvurusu ve tasarım hakkı üzerinde yapılabilecek sağlararası veya ölüme bağlı hukuki muamelelere ilişkindir.

Tasarım başvurusu da, tasarım hakkı da başkasına devir olunabileceği gibi, miras yoluyla mirasçılara da intikal edebilir.

Bunlar üzerindeki sağlararası işlemler, yazılı şekle tabidir. Tasarım başvurusu veya tasarımın rehin edilmesi halinde, Medeni Kanun hükümleri uygulanır.

Bölünmezlik

Madde 40- Bu maddede tasarım başvurusu veya tescilden doğan hak üzerinde birden çok kişinin hak sahipliği söz konusu olsa bile bunların devri ve üzerlerinde hak tesisi için bölünebilmeleri mümkün olmayacağı hükmüne bağlanmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Lisans

Lisans

Madde 41- Bu madde, tasarım başvurusunun veya tasarımın kullanma hakkıyla ilgili lisans sözleşmelerini düzenlemektedir.

Tasarım başvurusunun veya tasarımın kullanma hakkı inhisari veya inhisari olmayan lisans olarak, lisans sözleşmelerine konu olabilir.

Aksi sözleşmede kararlaştırılmadıkça, her lisans kural olarak, inhisari olmayan lisans sayılır. Bu durumda, lisans veren, aynı tasarım için başkalarına da lisans verebilir. Ayrıca, tasarımı kendisinin kullanabilmesi de mümkündür.

Inhisari lisansta ise, lisans veren lisans alandan, başkasına lisans veremeyeceği gibi hakkını açıkça saklı tutmadıkça, tasarımı kendisinin kullanabilmesi de mümkün değildir.

Maddenin beşinci fıkrası, lisans alanın hukuki durumunu düzenlemektedir.

Bu hükümlere göre, lisans alan, tasarımın koruma süresi içinde, tasarımın kullanılmasına ilişkin tüm tasarruflarda bulunabilir, ancak aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, lisanstan doğan haklarını üçüncü kişilere devir edemeyeceği gibi, alt lisans vermeye yetkili değildir.

Lisans sözleşmesinin, lisans alan tarafından ihlal edilmesi halinde, tasarım başvurusu veya tasarımdan doğan haklar, kendisine karşı dava yoluyla ileri sürülebilir.

Hakkın Devri ve Lisans Vermeden Doğan Sorumluluk

Madde 42- Bu madde, bir tasarım başvurusundan veya tasarımdan doğan hakları devreden veya lisans veren kimsenin tasarruf yetkisine sahip olmadığı durumlarda sorumluluğunu düzenlemektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, başvurunun geri alınması veya red edilmesi veya mahkemece hükümsüz sayılması hallerinde, 45 inci maddenin uygulanacağını belirtmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, devir eden veya lisans verenin kötü niyetli sayılacağı durumlar belirtilmiştir. Kötü niyetle hareket etmiş olan devir eden veya lisans veren, fiillerinden her zaman sorumlu tutulmuştur.

BEŞİNCİ KISIM

Tasarımın Hükümsüzlüğü ve Tasarım Hakkının Sona Ermesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Tasarımın Hükümsüzlüğü

Hükümsüzlük Halleri

Madde 43 -Bu madde tasarım hakkının hükümsüz sayılmasına ilişkin halleri belirtmektedir. Maddenin birinci fıkrasında tasarımın hükümsüzlüğünün mahkeme kararıyla olduğu düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, tasarım belgesi isteme hakkına sahiplik ile ilgili iddianın, tasarımı yapan veya onun halefleri tarafından yapılacağı hükümü düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları, kısmi hükümsüzlük durumuna ilişkin hukuki sonuçları düzenlemektedir.

Hükümsüzlük Talebi

Madde 44 -Bu maddenin birinci fıkrası bir tasarımın hükümsüz kılınması için kimlerin talepte bulunabileceğini belirtmiştir. Tasarımın hükümsüzlüğünü, Cumhuriyet Savcıları kanalıyla resmi makamlardan başka, zarar gören kişiler ile tasarım tescili isteme hakkına sahip olan kişiler de talep edebilir.

Maddenin ikinci fıkrası, tasarımın hükümsüzlüğünün, koruma süresi boyunca veya hakkın sona ermesini izleyen beş yıl içinde istenebileceğini öngörmüştür.

Maddenin üçüncü fıkrası hükümsüzlük davasında davalı tarafla ilgili hususları düzenlemektedir.

Hükümsüzlüğün Etkisi

Madde 45 -Bu madde hükümsüzlük kararının etkilerini düzenlemektedir.

Maddenin birinci fıkrasında hükümsüzlük kararının geçmişe etkili olduğu belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası, tasarım sahibinin kötü niyetli olduğu durumlarda, hükümsüzlüğün geriye dönük etkisinin hangi durumları etkilemeyeceğini düzenlemektedir.

Maddenin üçüncü fıkrası ise, tasarımın hükümsüzlüğüne ilişkin kesinleşmiş kararın herkese karşı hüküm doğuracağını vurgulamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Tasarımdan Doğan Hakkın Sona Ermesi

Sona Ermenin Sebepleri

Madde 46 - Bu maddenin birinci fıkrası, fıkranın bendlerinde belirtilen sebeplerin varlığı halinde, tasarım hakkının sona ereceğini belirtmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası, hakkı sona eren tasarım konusunun, sona erme sebebinin gerçekleştiği andan itibaren toplumun malı sayılacağı hükmünü öngörmüştür.

Tasarımdan Doğan Haktan Vazgeçme

Madde 47 -Bu maddenin birinci fıkrası, tasarım sahibinin tasarımın tamamından veya bir veya birden çok tasarım isteminden vazgeçebileceğini belirtmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, vazgeçme beyanının yazılı olarak yapılabileceği ve vazgeçmenin hükümlerinin, ancak tasarım siciline tescil ile doğacağı belirtilmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, tasarım siciline tescil edilmiş hakların ve lisansların sahiplerinin izni olmaksızın, tasarım hakkından vazgeçilemeyeceği öngörülmüştür.

Maddenin dördüncü fıkrası da, tasarım üzerinde, bir üçüncü kişi tarafından hak sahipliği iddia edilmekte ise, onun izni olmadıkça, tasarımdan vazgeçilemeyeceğini belirtmektedir.

ALTINCI KISIM

Tasarım Hakkına Tecavüz ve Tecavüz Halinde Hukuk ve Ceza Davaları

BİRİNCİ BÖLÜM

Tasarımdan Doğan Hakka Tecavüz Durumları

Tasarım Hakkına Tecavüz Sayılan Füller

Madde 48- Tasarımda benimsenen prensibe göre, tasarım hakkına tecavüz sayılan fiillerden söz edilebilmesi için, tasarıma tasarım belgesi olması veya geçerli tasarım başvurusunun yayınlanmış olması gerekmektedir. Hak sahibinin tasarım üzerindeki haklarına tecavüz halleri beş grupta toplanmıştır.

Birinci grupta, tasarım hakkı ile koruma altına alınmış tasarımla gerçekleşen ürünü, hak sahibinin izni olmadan, kısmen veya tamamen üretmenin taklit mal üretmek fiilini oluşturduğu belirtilmiştir.

İkinci grupta, tecavüz yoluyla üretildiği bilinen veya bilinmesi gereken ürünleri satan, dağıtan ve ticari herhangi bir amaçla elinde mal bulunduran veya ithal eden veya uygulamaya koymak suretiyle uygulayanların tecavüz fiilinde buldukları belirtilmiştir.

Üçüncü grupta, sözleşmeye dayalı lisans veya zorunlu lisans yoluyla verilmiş hakları izinsiz genişletmek veya bu hakları üçüncü kişilere devir etmek eylemlerinin tecavüz teşkil ettiği açıklanmıştır.

Dördüncü grupta, önceki bendlerde belirtilen hallerin gerçekleşmesine yardım veya teşvik edilmesinin ve taklidin yapılmasının kolaylaştırılmasının da, hakka tecavüz şekli olduğu belirtilmiştir.

Beşinci grupta, taklit veya tecavüz suretiyle üretilmiş malın nereden veya nasıl sağlandığını davacıya veya yetkili makama bildirmekten kaçınmanın da hak sahibinin haklarına tecavüz olduğu açıklanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrası, tasarım başvurusu sahibinin tecavüz olaylarına karşı önlem girişiminde bulunabilmesi için, kural olarak, başvurunun yayınlanmasının aranacağını belirtmektedir. Bununla beraber, iki özel durumda, yayından önce de, tecavüzün varlığı kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Hukuk Davaları

Tasarım Sahibinin Talepleri ve Hukuk Davalarında Yetkili Mahkeme

Madde 49 - Bu maddede, hakkı tecavüze uğrayan kişinin açacağı davada ileri sürülebileceği taleplerden bazıları düzenlenmiştir.

Fiillerin durdurulması, tecavüzün giderilmesi, tazminat ödenmesi, el koyma, el konulan ürünlerde mülkiyet hakkı tanınması, tecavüzün devamının önlenmesi için tedbir alınması, el konulan ürünlerin imhası, karara dayalı bu talepler arasında sayılmıştır.

Tazminat

Madde 50 - Maddenin birinci fıkrası, tecavüz hallerinin gerçekleşmesi durumunda, zarara sebep olan kişi veya kişilerin, zararın tazmin yükümlülüğünü belirtmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, tecavüz halinin gerçekleşmesi durumunda, zarara sebep olanın zararın tazmin yükümlülüğü, birbirinden farklı iki durum için düzenlenmiştir. Bunların birincisinde, tasarım sahibinin tecavüzde bulunanı tasarımın varlığında haberdar etmesi ve tecavüzü durdurmasını istemesi halinde zararın tazmini düzenlenmiştir.

Öte yandan, kullanmanın kusurlu bir davranış teşkil etmesi halinde de, tecavüzde bulunanın, sebep olduğu zararın tazminle yükümlü olması öngörülmüştür.

Tecavüzü Kanıtlayan Belgeler

Madde 51 - Bu maddede, zararın ve tazminat miktarının belirlenebilmesi için yararlanılması zorunlu olan belgelerin verilmesi yükümlülüğü düzenlenmektedir.

Yoksun Kalınan Kazanç

Madde 52 - Birinci fıkrada zararın, sadece, tecavüz nedeniyle uğranılan fiili zarardan ibaret olmayıp, yoksun kalınan kazancı da kapsadığı belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, yoksun kalınan kazancın belirlenmesine ilişkin seçenekler, bendler halinde sayılmıştır.

Üçüncü ve dördüncü fıkrada, yoksun kalınan kazancın belirlenmesi açısından, özellikle nazara alınması gereken hususlar belirtilmektedir.

Yoksun Kalınan Kazancın Artırımı

Madde 53 - Bu maddede, yoksun kalınan kazancın hesaplanmasında, tazminatın artırılmasına ilişkin durumlar öngörülmektedir.

Tasarımın İtibarı

Madde 54 - Bu maddede, tecavüz sonucunda, tasarımın itibarının zedelenmiş olduğu hallerde, ayrıca tazminat talep edilebileceği belirtilmektedir.

Tazminatın İndirilmesi

Madde 55 - Bu madde, tasarım sahibine ödenecek tazminatın, belirli şartlarda, indirilmesine ilişkin durumları düzenlemektedir.

Tazminat İstenmeyecek Kişiler

Madde 56 - Bu madde, tecavüz eden tarafından zararın tazmin edilmesi halinde, tasarım sahibinin, tecavüz suretiyle üretilmiş ürünleri kullanan kişilerden ayrıca tazminat talebinde bulunamayacağına ilişkindir.

Zamanaşımı

Madde 57 - Bu maddede, tazminat davasının, zaman aşımı bakımından Borçlar Kanunu hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İhtisas Mahkemeleri

Görevli ve Yetkili Mahkeme

Madde 58 -Bu Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenen hukuk ilişkilerinden doğabilecek davalarda görevli ve yetkili mahkemelerin belirlenmesi bu maddede düzenlenmemiştir. Tasarım konusunun çok özel ve teknik bir konu olması nedeniyle, tasarımda, Adalet Bakanlığı'nca İhtisas Mahkemeleri kurulması öngörülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasında, Adalet Bakanlığı'nın belirli şehirlerdeki Asliye Ticaret ve Asliye Ceza Mahkemelerini, İhtisas Mahkemesi olarak görevlendirceği ve bu mahkemelerin yargı çevresini Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun belirleyeceği hükmü düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Enstitünün aldığı kararlara karşı açılacak davalarda ve Enstitünün kararlarından zarar gören kişilerin Enstitü aleyhine açacağı davalarda görevli mahkemenin İhtisas Mahkemeleri olduğu hükmü düzenlenmiştir.

Hükmün İlanı

Madde 59 - Bu maddede, bir davadan haklı çıkan tarafın, kesinleşmiş kararın ilan edilmesini talep edebileceği ve ilanın, ilgilinin tercihi gereğince kararın tamamını veya özetini kapsayacağı düzenlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Özel Hükümler

Lisans Alanın Dava Açması ve Şartları

Madde 60 - Bir tasarımın lisans altında kullanılması nedeniyle lisans alıcısı durumundaki kişilerin hangi durum ve şartlar gereğince dava açabileceği bu maddede belirtilmiştir.

Tasarımdan Doğan Haklara Tecavüzün Mevcut Olmadığı Hakkında Dava ve Şartları

Madde 61 - Bir tasarıma tecavüz teşkil edici fiilde bulunmadığını tesbit ettirmek isteyen her menfaat sahibi kişinin talebi üzerine uygulanacak esaslar bu maddede düzenlenmiştir.

Delillerin Tesbiti Davası

Madde 62 - Bu maddede ise, tasarımla sağlanan hakları ileri sürmeye yetkili, ancak hukuki konulara yabancı olduğu nedeniyle, Kanuni haklarının ayrıntılarına yabancı, kişilere yol göstereceği düşüncesiyle tesbit davası talep etme şartları düzenlenmiştir.

İhtiyati Tedbir Talebi

Madde 63 - Bu maddede ihtiyati tedbir talebine ilişkin düzenlemeler öngörülmektedir.

İhtiyati Tedbirin Niteliği

Madde 64 - 154 üncü maddenin düzenlenmesindeki düşüncenin devamı olarak İhtiyati tedbir talebinde bulunmaları ve sonuçları düzenlenmektedir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Hükümlerinin Uygulanması

• *Madde 65* - Diğer konularda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağı hükmü bu maddede düzenlenmiştir.

Gümrüklerde El Koyma

Madde 66- Bu maddede aynının üretilmesi durumunda hak sahibinin yetkilerine tecavüz oluşması nedeniyle cezayı gerektiren taklit mallara, ithalat veya ihracaat sırasında hak sahibinin talebi üzerine, Gümrük İdareleri tarafından ihtiyati tedbir niteliğinde el konulması hükmü getirilmektedir.

El koyma ile ilgili uygulama bu konuda çıkarılacak mevzuatta düzenleneceği belirtilmektedir.

YEDİNCİ KISIM

İşlem Yetkisi Olan Kişiler ve Vekiller

Enstitü Nezdinde İşlem Yapma Yetkisi Olan Kişiler

Madde 67 - Bu maddede Türk Patent Enstitüsü nezdinde başvuru sahipleri adına tasarım başvurusu veya diğer işlemleri yapma yetkisi olan kişilerin nitelikleri tanımlanmaktadır.

544 Sayılı Türk Patent Enstitüsü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 30 uncu maddesinde patent ve marka vekillerinin nitelikleri, yetkileri ve sınav biçimi tanımlanmıştır. Tasarım işlemlerinde başvuru sahipleri adına patent vekillerinin yetkili olmaları bu madde ile öngörülmektedir. Tasarım konusunun patent ile yakın ilgisi olması nedeniyle sadece patent vekillerinin bu konuda yetkili olmaları sağlanmaktadır. Marka işlemlerinin patent, faydalı model ve tasarım işlemlerinden farklılığı nedeniyle marka vekillerine tasarım işlemlerinde Enstitü nezdinde işlem yapma yetkisi verilmemektedir. Ancak hem marka hem de patent vekili olma yolu 544 Sayılı Türk Patent Enstitüsü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 30 uncu maddesinde tanımlanan nitelikleri haiz herkes için açıktır.

SEKİZİNCİ KISIM

Ücretlerin Ödenmesi Ve Hukuki Sonuçları

Ücretlerin Ödenme Süreleri ve Sonuçları

Madde 68- Maddenin birinci fıkrasında, tasarım başvurusu ve tasarım belgesi ile ilgili ücretlerin Yönetmelikte düzenleneceği ve ilgili ücretlerin, tasarım başvurusu sahibi veya tasarım vekilleri tarafından ödeneceği düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen her hangi bir işlemle ilgili ücretin, süresi içinde ödenmemesi halinde, durumun ilgisine bildirildiği tarihten itibaren, söz konusu işlemin hüküm ve sonuç doğurmuş sayılacağı düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında ise, tasarım belgesinin verilmesi ile ilgili işlemler için, ödenmesi gereken ücretin, süresi içinde ödenmemesi halinde, başvurunun geri çekilmiş sayılacağı düzenlenmektedir.

GEÇİCİ MADDELER

İhtisas Mahkemeleri Kuruluncaya Kadar Asliye Ticaret ve Asliye Ceza Mahkemelerinin Görevlendirileceği

Geçici Madde 1 - Bu Kanun Hükmünde Kararnamede, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasından doğacak anlaşmazlıkların çözümünde yetkili ve görevli mahkeme olarak, İhtisas Mahkemeleri öngörülmüştür. Ancak, İhtisas Mahkemeleri kuruluncaya kadar, ilgili davalar için, Adalet Bakanlığı tarafından, belirli illerde tesbit edilecek, Asliye Ticaret ve Asliye Ceza Mahkemeleri görev yapabileceği hükmü düzenlenmiştir.

Yürürlük

Madde 69- Bu madde ile Kanun Hükmünde Kararnamenin Yürürlük tarihi belirlenmektedir.

Yürütme

Madde 70 - Bu madde ile Kanun Hükmünde Kararnamenin Bakanlar Kurulunca yürütüleceği hükme bağlanmaktadır.

ENDÜSTRİYEL TASARIMLARIN KORUNMASI HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Endüstriyel tasarımların korunması hakkında düzenlemeler yapılması; 8/6/1995 tarihli ve 4113 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 24/6/1995 tarihinde kararlaştırılmıştır.

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Korumadan Yararlanacak Kişiler, Tanımlar

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, bu kanun hükmünde kararname hükümlerine uygun tasarımların korunmasını, rekabet ortamının oluşturulmasını ve sanayinin gelişmesini sağlamaktır.

Bu Kanun Hükmünde Kararname tescilli tasarımların korunması ile ilgili esasları, kuralları ve şartları kapsar. Tescilsiz tasarımlar genel hükümlere tabidir.

Bu Kanun Hükmünde Kararname çerçevesinde tasarım olarak sağlanan koruma, Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda aranan şartların gerçekleşmesi halinde öngörülen korumaya halel getirmez.

Korumadan Yararlanacak Kişiler

Madde 2- Bu Kanun Hükmünde Kararname ile sağlanan korumadan, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları veya Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ikametgahı olan veya sınai veya ticari faaliyette bulunan gerçek ve tüzel kişiler veya Paris veya Bern Sözleşmeleri veya Dünya Ticaret Örgütü'nü Kuran Anlaşma hükümleri dahilinde başvuru hakkına sahip kişiler yararlanır.

Bu maddenin birinci fıkrası hükmü kapsamı dışında kalmasına rağmen, Türkiye Cumhuriyeti uyruğundaki kişilere Kanunen veya fiilen tasarım korunması tanıyan devletlerin uyruğundaki gerçek veya tüzel kişiler de karşılıklılık ilkesi uyarınca Türkiye'de tasarım korumasından yararlanır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanun Hükmünde Kararnamede geçen;

a) "Tasarım", bir ürünün tümü, veya bir parçası veya üzerindeki süslemenin, çizgi, şekil, biçim, renk, doku, malzeme veya esneklik gibi insan duyuları ile algılanan çeşitli unsur veya özelliklerinin oluşturduğu bütünü,

b) "Ürün", bilgisayar programları ve yarı iletkenlerin topografyaları hariç olmak üzere, endüstriyel yolla veya elle üretilen herhangi bir nesnenin yanısıra bileşik bir sistem veya bunu oluşturan parçaları, setler, takımlar, ambalajlar gibi nesnelere, birden çok nesnenin veya sunuşun birarada algılanabilen bileşimlerini, grafik semboller ve tipografik karakterleri,

c) "Tasarımcı", korumaya konu olan tasarımı tasarlayan kişiyi,

d) "Enstitü", bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini uygulamak ve yürütmekle görevli 544 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Türk Patent Enstitüsü'nü,

e) "Paris Anlaşması", Sınai Mülkiyetin Himayesine Mahsus Milletlerarası bir İttihat İhdas Edilmesine Dair 20 Mart 1883 tarihli uluslararası Anlaşmayı,

f) "Bern Sözleşmesi", Edebi ve Artistik Eserlerin Korunmasına Dair 9 Eylül 1886 tarihli uluslararası Anlaşmayı,

g) "Dünya Ticaret Örgütü'nü Kuran Anlaşma", Dünya Ticaret Örgütü'nün Kuruluşuna Dair 15 Nisan 1994 tarihli uluslararası anlaşmayı,

h) "Referans tarihi", tescilli tasarımlar için tescil başvurusunun yapıldığı veya rüçhan hakkı talep edilmişse bu talep için başvurusunun yapıldığı tarihi; ifade eder.

Uluslararası Anlaşmaların Öncelikle Uygulanması

Madde 4- Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarına göre yürürlüğe konulmuş uluslararası anlaşma hükümlerinin bu Kanun Hükümünde Kararname hükümlerinden daha elverişli olması halinde 2 nci maddede belirtilen kişiler, daha elverişli hükümlerin uygulanmasını talep hakkına sahiptir.

İKİNCİ BÖLÜM **Koruma Şartları**

Genel Şartlar

Madde 5- Yeni ve ayırt edici niteliğe sahip tasarımlar belge verilerek korunur. Bileşik bir ürünün bir parçası ile ilgili tasarımın kendi yeni ise ve ayırt edici bir niteliğe sahipse ayrıca korumadan yararlanır.

Yenilik

Madde 6- Bir tasarımın aynısı, başvuru veya rüçhan tarihinden önce dünyanın herhangi bir yerinde kamuya sunulmamış ise o tasarım yeni kabul edilir. Tasarımlar sadece küçük ayrıntılarda farklılık gösteriyorlarsa aynı kabul edilir.

Kamuya sunma, sergileme, satış gibi yollarla piyasaya sürme, kullanma, tarif, yayım tanıtım veya benzer amaçlı faaliyetleri kapsar. Üçüncü şahıslara yapılan ve açıkça veya zımnen gizlilik niteliği taşıdığı anlaşılan açıklamalar kamuya sunmanın kapsamı dışındadır.

Ayırt Edici Nitelik

Madde 7- Bir tasarımın ayırt edici niteliğe sahip olması, bu tasarımın bilgilenmiş kullanıcı üzerinde yarattığı genel izlenim ile ikinci fıkrada belirtilen herhangi bir tasarımın böyle bir kullanıcıda yarattığı genel izlenim arasında belirgin bir farklılık olması anlamındadır.

Herhangi bir tasarımın ayırt edici nitelik açısından kıyaslandığı diğer bir tasarımın;

a) Başvuru veya rüçhan tarihinde Türkiye'de veya dünyada herhangi bir yerde piyasaya sunulmuş olması; veya

b) Enstitü tarafından tescilli bir tasarım olarak yayınlanmış ve ayırt edici nitelik açısından değerlendirilen tasarımın başvuru veya rüçhan tarihinde henüz koruma süresini doldurmamış olması, gerekir.

Ayrıt edici niteliğin değerlendirilmesinde, birbirleri ile kıyaslanan tasarımların ilke olarak farklılıklarından çok ortak özelliklerinin değerlendirilmesine ağırlık verilir ve tasarımcının tasarımı geliştirme açısından ne kadar seçenek özgürlüğüne sahip olduğu göz önüne alınır.

Yenilik ve Ayrıt Edici Niteliği Etkilemeyen Açıklamalar

Madde 8- Koruma talep edilen bir tasarım, başvuru tarihinden önceki oniki ay içerisinde veya rüçhan talebi varsa, rüçhan tarihi itibarıyla tasarımcı veya halefi veya bu kişilerin izni ile üçüncü bir kişi tarafından kamuya sunulur veya tasarımcı veya halefleri ile olan ilişkinin suistimali sonucu kamuya sunulursa, bu açıklama 6 ncı ve 7 nci maddeleri çerçevesinde tasarımın yeniliğini ve ayrıt edici niteliğini etkilemez.

Kamu Düzeni ve Genel Ahlaka Aykırı Tasarımlar

Madde 9- Kamu düzeni ve genel ahlaka aykırı tasarımlar koruma kapsamı dışındadır.

Diğer Koruma Dışı Haller

Madde 10- Teknik fonksiyonunun gerçekleştirilmesinde, tasarımcıya, tasarıma ilişkin özellik ve unsurlarda hiç bir seçenek özgürlüğü bırakmayan tasarımlar koruma kapsamı dışındadır.

Tasarlanan veya tasarımın uygulandığı ürünü, başka bir ürüne mekanik olarak monte edebilmek veya bağlayabilmek için ancak zorunlu biçim ve boyutlarda üretilebilen tasarımlar koruma kapsamı dışındadır.

Ancak, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı ve 7 nci maddelerindeki hükümleri karşılamak koşulu ile, farklı veya eş birimlerden oluşan modüler bir sistemde bu birimlerin birbirleriyle, sonlu veya sonsuz, çeşitli biçimlerde bağlantı kurmasını sağlayan tasarımlar koruma kapsamına girer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Korumanın Kapsamının Belirlenmesi ve Süresi

Korumanın Kapsamının Belirlenmesi

Madde 11- Bir tasarımın koruma kapsamı belirlenirken buna, 7 nci maddeye uygun olarak o tasarımın bilgilenmiş kullanıcı üzerinde yarattığı genel izlenimle bariz bir benzerlik gösteren bütün tasarımlar dikkate alınır.

Koruma kapsamının belirlenmesinde, kıyaslanan tasarımların farklılıklarından çok ortak özelliklerine ağırlık verilir ve tasarımcının tasarlama açısından seçenek özgürlüğüne sahip olduğu dikkate alınır.

Tescilli Tasarımların Koruma Süresi

Madde 12-Tescilli tasarımların koruma süresi başvuru tarihinden itibaren 5 yıldır.

Anılan süre beşer yıllık dönemler halinde yenilenmek üzere toplam 25 yıla kadar uzatılır.

İKİNCİ KISIM
Hak Sahibi, Yetkileri, Sınırlandırma ve Gasp

BİRİNCİ BÖLÜM
Hak Sahibi, Yetkileri ve Gasp

Hak Sahipliği

Madde 13- Tasarım hakkı tasarımcıya veya onun hukuki haleflerine aittir.

Tasarımcının birden çok olması halinde, taraflar arasında aksine bir anlaşma yoksa tasarımcılar, müşterek mülkiyet hükümleri çerçevesinde hak sahibidir.

Her hak sahibi diğerlerinden bağımsız olarak aşağıdaki işlemleri kendi adına yapabilir:

a) Kendisine düşen pay üzerinde serbestçe tasarrufta bulunur. Payın üçüncü kişiye devredilmesi halinde diğer pay sahiplerinin önalm hakkı vardır.

Payın devri yazılı şekilde yapılır ve sicile kaydedilir. Enstitü ön alım hakkının kullanılabilmesi için durumu iki ay içinde diğer paydaşlara bildirir. Ön alım hakkı bildirimden itibaren bir ay içinde kullanılır.

b) Diğer hak sahiplerine bir bildirimde bulunduktan sonra tasarımı kullanabilir.

c) Tasarımın korunması için gerekli önlemleri alabilir.

Tasarımın kullanılması amacı ile üçüncü kişilere lisans verilmesi, hak sahiplerinin tamamının karar vermesi ile mümkündür. Ancak mahkeme mevcut şartları göz önünde tutarak, hakkaniyet düşüncesiyle bu yetkiyi hak sahiplerinden sadece birine de verir.

d) Birlikte yapılan tasarım başvurusu veya tasarımdan doğan hakların herhangi bir şekilde tecavüze uğraması halinde üçüncü kişilere karşı hukuk veya ceza davası açabilir. Diğer hak sahiplerinin davaya katılabilmeleri için, durum davayı açan tarafından açıldığı tarihten itibaren bir ay içinde, kendilerine bildirilir.

Hizmet İlişkisinde Hak Sahibi

Madde 14- Aralarındaki özel sözleşmeden veya işin mahiyetinden aksi anlaşılmadıkça memur, hizmetli ve işçilerin işlerini görürken tasarladıkları tasarımların sahipleri bunları çalıştıranlardır.

Sözleşmesi gerektirmediği halde işyerindeki bilgiler ve araçlardan faydalanmak suretiyle bir tasarım yapan memur, hizmetli ve işçinin yaptıkları tasarımın sahipleri bunları çalıştırandır.

Bu takdirde, memurun, hizmetlinin ve işçinin yaptığı tasarımın önemi gözönüne alınarak tespit edilecek bir bedele hakkı olur.

Taraflar bu bedel konusunda anlaşamadıkları takdirde, söz konusu bedel mahkemece tespit edilir.

Üniversite Mensuplarının Tasarımları

Madde 15- Üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokullarda bilimsel çalışma yapmakta olan öğretim elemanlarının tasarımları üzerindeki hak, 14 üncü madde hükmünden farklı olarak, öğretim elemanlarına aittir.

Öğretim elemanı sıfatı, Yüksek Öğretim Kanunu hükümlerine göre belirlenir.

Öğretim kurumu tasarımıyla sonuçlanan araştırmalar için özel olarak belli araç ve gereçleri sağlamak suretiyle harcamalarda bulunmuşsa, öğretim elemanları öğretim kurumuna tasarımın değerlendirildiğini yazı ile bildirmek ve talep halinde tasarımın ne şekilde değerlendirildiği ve elde edilen kazanç miktarı hakkında bilgi vermekle yükümlüdür. Öğretim kurumu, kendisine yapılan yazılı bildirim tarihinden itibaren üç ay içinde elde edilen kazançtan uygun bir miktarın verilmesini talep eder. Ancak, talep edilecek miktar kurum tarafından yapılan harcamaları aşamaz.

Hizmet Sözleşmesi Dışında Kalan Sözleşmelerde Hak Sahipliği

Madde 16- Hizmet sözleşmesi dışında kalan iş görme sözleşmeleri çerçevesinde yapılan tasarımlarda hak sahibi aksine bir anlaşma yoksa işi veren kişidir.

Tasarım Hakkının Kapsamı

Madde 17 - Tasarımın kullanılması hak ve yetkileri münhasıran tasarım hakkı sahibinindir. Üçüncü kişiler, tasarım hakkı sahibinin izni olmadan koruma kapsamındaki tasarlanan veya tasarımın uygulandığı bir ürünü üretmez, piyasaya sunamaz, satamaz, sözleşme yapmak için icapta bulunamaz, ithal edemez, ticari amaçlı kullanamaz veya bu amaçlarla elde bulunduramaz.

Tasarımcı Olarak Belirtilme Hakkı

Madde 18 - Tasarımcı başvuru sahibine veya tasarım hakkı sahibine karşı, tasarım sicilinde, rüçhan belgelerinde ve yayınlama sırasında adının tasarımcı olarak gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.

Ekip çalışması sonunda ortaya çıkan tasarımlarda bu husus açıkça vurgulanır. Bu hakkın devri ve haktan feragat hükümsüzdür.

İkinci fıkra ile ilgili hususların uygulama şekli Türk Patent Enstitüsü tarafından çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Gasp Hali

Madde 19- Tasarım hakkı, 13 üncü maddenin birinci fıkrası hükmüne göre gerçek tasarım hakkı sahibi dışında biri tarafından başvurusu yapılmış veya hak sahibi dışında biri adına tescil edilmiş ise, gerçek hak sahibi olduğunu iddia eden kişi, tasarım hakkından doğan diğer hak ve talepleri saklı kalmak şartıyla, tasarım hakkı sahipliğinin kendisine devir edilmesini talep ve dava etme hakkı vardır.

Tasarım hakkı sahipliği üzerinde kısmi bir hakkın iddia edilmesi durumunda, bu maddenin birinci fıkrası hükmüne göre bir hak sahipliği tanınmasını talep ve dava etme hakkı vardır.

Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen talep ve dava hakları, tescilli tasarım hakkının ilan tarihinden itibaren iki yıl içinde ve gaspta kötü niyet varsa tescilli tasarım hakkının koruma süresinin bitimine kadar kullanılır.

Bu madde hükmüne göre açılan dava ve davada ileri sürülen talepler, dava sonunda verilen kesin hüküm veya açılan davayı herhangi bir şekilde sona erdiren bütün diğer haller ilgilinin talebi üzerine üçüncü kişilere karşı hüküm ve sonuç doğurmak üzere Tasarım Siciline kayıt edilir.

Gasptın Sona Erdirilmesinin Sonuçları

Madde 20 - Tasarım hakkı sahipliğinin 19 uncu madde hükmüne göre değişmesi halinde, bu değişikliğin tasarım siciline kayıt edilmesi ile birlikte, üçüncü kişilerin o tasarımla ilgili lisans ve tanınan diğer hakları sona erer.

Sonradan gerçek tasarım hakkı sahibi olmadığı anlaşılan kişi veya onunla lisans anlaşması yapan, eğer tasarımı, bu maddenin birinci fıkrası hükmü çerçevesinde gerçek tasarım hakkı sahibinin sicile kayıt edildiği tarihten önce kullanmaya başlamışsa veya kullanma için ciddi hazırlıklara girmiş bulunuyorsa, gerçek tasarım hakkı sahibinden veya sahiplerinden inhisari olmayan bir lisans verilmesini talep eder. Bu hükme göre verilecek lisans, makul süre ve koşullar ile verilir.

Bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen talebin yapılması için öngörülen süre, önceden sicile tasarım hakkı sahibi olarak geçen kişi için iki ay ve lisans alan kişi için dört aydır. Bu süreler gerçek tasarım hakkı sahibinin sicile kayıt edildiğinin Enstitü tarafından ilgililere tebliğ edildiği tarihten başlar.

Eski tasarım hakkı sahibi veya lisans alan kullanıma başladığı veya kullanım için ciddi hazırlıklar yaptığı sırada kötü niyetli ise, bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları uygulanmaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Yetkinin Sınırlandırıldığı Durumlar

Tasarım Hakkının Sınırlandırıldığı Durumlar

Madde 21 - Aşağıda sayılan fiiller tasarım hakkının dışında kalır;

- a) Özel amaçla sınırlı kalan ve ticari amaç taşımayan fiiller;
- b) Deneme amaçlı fiiller;
- c) Ticari uygulamadaki dürüstlük kuralları ile bağdaşır olmak, tasarımın normal kullanımını gereksiz şekilde tehlikeye sokmamak ve kaynak göstermek kaydı ile eğitim veya referans amaçlı çoğaltmalar,
- d) Yabancı ülkelere kayıtlı olan ve geçici olarak Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan deniz veya hava taşıt araçlarında bulunan ekipman, bu araçların onarımı için kullanılmak üzere ithal edilen yedek parça ve aksesuarlar ile bu araçların onarım fiili.

Onarım Amaçlı Kullanım

Madde 22 - Tasarlanan veya tasarımın uygulandığı ürünün piyasaya ilk sürüldüğü tarihten üç yıl sonra olmak üzere, tasarımın üçüncü kişilerce 17 nci madde hükümleri

çerçevesinde aşağıda belirtilen koşulların birarada karşılanarak kullanımı tasarım hakkının ihlali sayılmaz;

- a) Tasarlanan ürünün, bileşik bir ürünün parçası ve görünümünün bu bileşik ürüne bağımlı olması,
- b) Bileşik ürüne orijinal görünümünü yeniden kazandırmak üzere onarımında kullanılması ve,
- c) Onarım için kullanılan ürünün kaynağı konusunda kamuoyunun yanıtılmaması.

Önceki Kullanımdan Doğan Hak

Madde 23 -Tescil başvurusunun yapıldığı tarihten veya rüçhan hakkı tarihinden önce, tescilli tasarımın koruma kapsamına giren, ve tescilli tasarımdan bağımsız olarak geliştirilmiş ve o tarihte henüz kamuya açıklanmamış bir tasarımı kullanmaya başlamış veya kullanımı için ciddi ve gerçek tedbirler almış kişi veya kişilere karşı, bu kişi veya kişilerin iyi niyetli davranmış olmaları koşuluyla, tasarımı kullanmaya devam etmelerini veya kullanmaya başlamalarını önlemeye, tasarım hakkı sahibinin yetkisi yoktur. Bu durum sicile kayıt edilir. Ancak, üçüncü kişilerin bu madde kapsamında bir tasarımdan yararlanmaları başlangıçta uygulamaya konulan veya uygulanması için daha önceden planlanan tedbirlerin sınır ve gerekleri dışına çıkamaz. Bu kullanma hakkı ancak işletme ile devredilir ve intikal eder.

Hakkın Tüketilmesi Durumu

Madde 24 - Tasarlanan veya bu tasarımın uygulandığı ürünün, tasarım hakkı sahibi tarafından veya onun onayı ile Türkiye'de piyasaya sürülmesinden sonra, bu ürünle ilgili fiiller tasarım hakkının dışında kalır.

ÜÇÜNCÜ KISIM **Tescil, Yenileme, İtiraz**

BİRİNCİ BÖLÜM **Başvuru ve Şartları**

Tescil Mercii

Madde 25 -Tasarımların tescili için yetkili merci Türk Patent Enstitüsüdür. Yurtdışından ve yurtdışından yapılacak tüm başvurular Türk Patent Enstitüsüne veya onun yetkili kıldığı makama yapılır.

Başvuru Şartları

Madde 26 - Bir tasarımın tescil edilmesi için aşağıda belirtilen unsurlarla başvuruda bulunmak şarttır:

- a) Şekli ve kapsamı Yönetmelikte öngörülen, başvuru sahibinin kimliğine ilişkin bilgileri de içeren başvuru dilekçesi,
- b) Tasarımın tüm belirgin özelliklerini yansıtan ve yayın yoluyla çoğaltımına elverişli resim, çizim, grafik, fotoğraf veya benzeri bir biçimde hazırlanmış görsel anlatımı.

Başvuruda tasarımı açıklayan bir tarifname verilir, ve tasarımı konu alacak veya tasarımın uygulanacağı ürünler belirtilir,

İki boyutlu bir tasarımı konu alan başvurularda 35 inci madde çerçevesinde yayınlanmanın ertelenmesi istenir. Tasarımın yayınlanması için erteleme talebi varsa, veya tasarımın özelliği birinci fıkranın (b) bendinin uygulanmasına elvermiyorsa, (b) bendinde belirtilen görsel anlatımın yerine tasarlanan veya tasarımın uygulandığı ürünün bir örneği verilir.

Bir tasarım tescil başvurusunun geçerliliği için, başvuru ücreti ödenir ve ücretin ödendiğini gösterir belge başvuru dilekçesine eklenir.

Tasarımcının kimliği başvuruda belirtilir. Eğer başvuruda bulunan, tasarımcı değilse veya tasarımcılar birden çok ise, başvuruda bulunan kişinin tescil isteme hakkını, tasarımcı veya tasarımcılardan ne şekilde elde ettiğini başvuruda açıklaması zorunludur.

Bir tasarım tescil başvurusu ile birlikte veya daha sonra Enstitü'ye verilecek her türlü belge, bu Kanun Hükmünde Kararnameye ilişkin Yönetmelikte öngörülen hususları kapsar.

Modası sık değişen endüstriler ile ilgili ürünlerin tasarım başvuruları konusunda enstitü daha basit başvuru şartları ile ilgili hükümleri bu konuda çıkaracağı Yönetmelikle düzenler.

Sınıflandırma

Madde 27 - Bu Kanun Hükmünde Kararnameyi uygulamasında, tasarlanan veya tasarımın uygulandığı ürünler sınıflandırılması için Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Sınıflandırmasına ilişkin esaslar kullanılır.

Çoklu Başvuru

Madde 28- Birden çok tasarımın başvurusu, tek başvuru ile yapılabilir. Süslemeler hariç olmak üzere, bu olanağın yararlanmak ancak tek başvuru altında gösterilen her bir tasarımın, tasarlanan ürünlerin aynı alt-sınıfa veya aynı set/takıma ait olmaları veya bileşik bir ürünün parçaları olmaları veya birden çok nesnenin yada sunuşun bir arada algılanabilen bir birleşimini oluşturmaları durumunda mümkündür.

Çoklu başvuru, 26 ncı madde hükümlerinde yer alan ücretlere ek olarak, Yönetmelikte öngörülen ek başvuru ücretine tabidir.

Milletlerarası Anlaşmalara Dayanan Başvurulardan Doğan Rüçhan Hakları

Madde 29 - Paris Anlaşmasına dahil ülkelerden birine mensup veya bu ülkelerden birine mensup olmamakla birlikte onlardan birinde ikametgahı veya işler durumunda bir ticari müessesesi bulunan gerçek veya tüzel kişiler veya Kanuni varisleri, bu ülkelerin herhangi birinde yetkili mercilere bir tasarımın tescili için usulüne uygun olarak yaptıkları başvuru tarihinden itibaren, altı ay süreyle aynı tasarım için tasarım belgesi almak üzere Türkiye'de başvuru yapma konusunda rüçhan hakkından yararlanır.

Bu maddenin birinci fıkrasında yazılı altı aylık süre içinde kullanılmayan rüçhan hakları düşer.

Rüçhan hakkına dayanılarak bu maddenin birinci fıkrasında yazılı süre içinde başvuru yapıldığı takdirde, rüçhan hakkının doğduğu tarihten itibaren ve bu rüçhan hakkını konu alan tescil başvurusunun kapsamına giren, üçüncü kişiler tarafından yapılacak başvurular ve bunlara verilecek tasarım belgesi hükümsüzdür.

2 nci maddenin 2 nci fıkrasında yazılı karşılıklı uygulamadan yararlanan ülkeler uyruğundaki gerçek veya tüzel kişiler, bu madde hükmüne göre rüçhan hakkından yararlanma hakkına sahiptir.

Paris Anlaşmasına taraf bir ülke uyuğundaki gerçek veya tüzel bir kişi, Paris Anlaşmasına taraf olmayan bir ülkede, tasarım tescili için geçerli bir başvuru yapmışsa, bu madde hükmüne göre, söz konusu başvurunun rüçhan hakkından yararlanır.

Aynı devlet nezdinde ve daha önce yapılmış bir başvuruyu konu alan sonraki başvuru rüçhan hakkının belirlenmesinde ilk başvuru olarak kabul edilir. Ancak, rüçhan hakkının belirlenmesinde sonraki başvurunun esas alınabilmesi için, sonraki başvurunun yapıldığı tarihte önceki başvurunun kamu incelemesine açılmamış olması, ve herhangi bir hakkı saklı kalmamış olarak geri çekilmiş, terk edilmiş ve reddedilmiş olması gerekir. Bu uygulamadan sonra artık önceki başvuru rüçhan hakkı kullanımına gerekçe gösterilemez.

Sergilerde Teşhir Hakkından Doğan Rüçhan Hakları

Madde 30 - Tescil başvurusunda tasarlanan veya tasarımın uygulandığı ürünü, Türkiye'de açılan milli ve milletlerarası sergilerde veya Paris Anlaşmasına taraf ülkelerde açılan resmi veya resmi olarak tanınan sergilerde teşhir eden 29 uncu maddenin 1 inci fıkrasında yazılı gerçek veya tüzel kişiler, sergideki teşhir tarihinden itibaren altı ay içerisinde, Türkiye'de tasarım belgesi almak için başvuru yapma konusunda rüçhan hakkından yararlanır.

Tescil başvurusundaki tasarımı konu alan veya tasarımın uygulandığı ürün sergide görünür şekilde resmi açılış tarihinden önce konulmuşsa rüçhan süresi ürünün sergi yerine konulduğu tarihten itibaren başlar.

Bu maddenin birinci fıkrasında yazılı sergilerden Türkiye'de açılanların yetkili mercileri, tescil başvurusundaki bir tasarımı konu alan veya tasarımın uygulandığı ürünlerini sergide teşhir edenlere, teşhir ettikleri ürünü, sarıh ve eksiksiz bir şekilde gösteren, fotoğraf veya fotoğraflarını içeren ve ürünün çeşidi ile bu ürünün sergide görünür şekilde konulduğu tarihi ve resmi açılış tarihini gösterir bir belge verir.

Yabancı ülkelerde teşhir edilen ürünler için, serginin açıldığı ülkenin yetkili mercileri tarafından düzenlenen ve bu maddenin üçüncü fıkrasında yazılı hususları içeren bir belgenin verilmesi şarttır.

Başvurusu yapılmış veya tasarım belgesi alınmış bir tasarlanan veya tasarımın uygulandığı ürünün, Türkiye'de açılan sergilerde teşhir edilmesine ve sergi bittikten sonra ülkesine geri gönderilmesine engel olunamaz.

Bir sergide teşhir edilmiş, tescil başvurusu yapılmış veya tasarım belgesi alınmış olan bir ürünün aynı veya benzeri bir ürün hakkında birden fazla tasarım başvurusu yapılması durumunda bu ürünü sergiye ilk koyan kişi, ürünün sergiye aynı zamanda konulması ve teşhir olunması halinde ise ilk başvuruda bulunan kişi rüçhan hakkından yararlanır.

Rüçhan Hakkının Hükümü, Talep Edilmesi ve Belgelendirilmesi

Madde 31- 29 ve 30 uncu madde hükümlerine göre doğan rüçhan hakkının hüküm ve sonuçları, rüçhan hakkının talep edildiği başvurunun tarihi itibarıyla doğar.

Başvuru sahibi, yararlanmak istediği rüçhan hakkını başvuru ile birlikte talep eder. Bununla ilgili rüçhan hakkı belgesini, başvuru tarihinden itibaren üç ay içinde vermediği takdirde rüçhan hakkından yararlanma talebi yapılmamış sayılır.

Sergide teşhir hakkına dayalı olarak alınmış bir rüçhan, 29 uncu maddeye göre verilen rüçhan süresini uzatmaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Tescil Usulü, Yenileme ve İtiraz

İnceleme

Madde 32 - Konusu ve kapsamı 3 üncü madde hükümlerine uymayan bir tasarım tescil talebi Enstitü tarafından geri çevrilir.

Enstitü, başvurunun 26 ncı ve 28 inci maddelerde belirtilen şartlara uygunluğunu ve herhangi bir eksikliğin bulunup bulunmadığını inceler. Enstitü herhangi bir eksikliğin olmadığına karar verirse, tasarım tescil başvurusu başvurunun Enstitü'ye veya onun yetkili kıldığı makama verildiği tarih, saat ve dakika itibarıyla kesinleşir.

Rüçhan hakkı talep edilmişse, Enstitü tarafından 29, 30 ve 31 inci madde hükümlerine göre ayrıca inceleme yapılır.

Eksiklerin Giderilmesi

Madde 33 - Bir başvuruda, 26 ncı ve 28 inci maddelerde yer alan şartların yerine getirilmediği tesbit edilirse, Enstitü söz konusu eksiklerin yönetmelikte öngörülen süre içinde giderilmesini başvuru sahibinden ister.

Enstitü tarafından giderilmesi istenen ve 26 ncı maddenin 1 inci fıkrası kapsamına giren eksiklerin, yönetmelikte öngörülen süre içinde giderilmiş olması şartıyla, tasarım tescil başvurusu öngörülen eksiklerin giderildiği tarih itibarıyla kesinlik kazanır.

Enstitü tarafından giderilmesi istenen ve 26 ncı maddenin 1 inci fıkrası kapsamı dışında kalan eksiklerin, yönetmelikte öngörülen süre içinde giderilmiş olması şartıyla, tasarım tescil başvurusu başvurunun ilk yapıldığı tarih itibarıyla kesinleşir.

Bu maddenin birinci fıkrası hükümlerine göre belirlenen eksiklerin bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre ve süresi içinde giderilmemesi durumunda başvuru Enstitü tarafından geri çevrilir.

Rüçhan hakkına ilişkin eksiklerin giderilmemesi sadece rüçhan hakkının yitirilmesi bakımından hüküm ifade eder.

Tescil ve Yayınlama

Madde 34 - Başvuru tarihi 32 nci ve 33 üncü madde hükümlerine göre kesinlik kazanan bir tasarım başvurusu tasarım siciline kayıt edilir.

Sicile kaydı yapılmış tasarım, aşağıda belirtilen unsurları kapsayacak biçimde, ilgili bültende yayınlanır:

- a) Tasarımın tescil kayıt tarih ve sayısı, eğer rüçhan hakkı talep edilmişse rüçhan tarihi, sayısı ve ülkesi,
- b) Tasarım hakkı sahibinin kimliği,
- c) Tasarımcının kimliği veya ekibin adı,

- d) Tasarımın tüm belirgin özelliklerini yansıtan resim, çizim, grafik, fotoğraf veya benzeri bir biçimde hazırlanmış görsel anlatımı,
e) Başvuruyla birlikte ürünün bir örneği verilmişse, bu durumun kaydı,
f) Yönetmelikte öngörülen diğer hususlar.

Bu madde kapsamındaki kayıt ve yayın işlemi, Yönetmelikte şekil ve şartları öngörüldüğü biçimde ve bu maddede yer alan unsurları da kapsamak üzere yerine getirilir.

Yayının Erteleenmesi

Madde 35- Tasarım Tescil başvuru sahibi eğer dilerse, referans tarihinden başlamak ve 30 aydan uzun olmamak üzere, başvuru sırasında yayının ertelenmesi talebinde bulunur.

Yayın erteleme talebi bulunan ve başvuru tarihi kesinleşmiş olan başvurunun sicil kaydı yapılır, ancak gerek tasarımın görsel anlatımı gerekse başvurunun diğer belgeleri kamu incelemesine kapalı tutulur.

Enstitü, tescilli yapılan tasarımla ilgili olarak, ilgili bültende bir yayın erteleme bildirimini yayınlar. Bu bildirimde, tescilli yapılmış tasarımın hak sahibinin kimliği, başvuru tarihi, talep olunan yayın erteleme süresi ve Yönetmelikte öngörülen diğer hususlarla ilgili bilgilere yer verilir.

Enstitü, yayın erteleme süresinin sona erdiği tarihte veya hak sahibinin isteği üzerine daha önceki bir tarihte, başvuru ile ilgili bütün kayıt ve belgeleri kamunun incelemesine açar ve Yönetmelikte öngörülen şekilde yayınlar. Ancak, bu işlemten önce, tasarım hak sahibinin yayın ücretini ve çoklu başvuru halinde ek yayın ücretlerini ödemesi ve başvuru sırasında sadece tasarlanan veya tasarımın uygulandığı ürünün bir örneği verilmişse tasarımın yayına uygun görsel anlatımını vermesi şarttır. Bu şartların Yönetmelikte öngörülen süre içerisinde yerine getirilmemesi durumunda tescilli yapılmış tasarımın bu Kanun Hükmünde Kararname ile tanınan tüm hakları başvuru tarihinden geçerli olarak hiç var olmamış sayılır.

Çoklu başvurularda, bu madde hükümlerinin uygulanması, başvuruda yer alan tasarımlardan yalnız bir kısmı için de uygulanır.

Tescilli yapılmış bir tasarımı esas alan bir davanın yayın erteleme süresi içerisinde açılabilmesi için sicil kaydında ve başvuru dosyasında bulunan bilgilerin davalı tarafa duyurulmuş olması gerekir.

Bu Kanun Hükmünde Kararnamede tescilli tasarım yayın tarihine yapılan atıflar, yayın ertelenmesi bulunan tasarımlarla ilgiliyse bu maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen fiilin Enstitü tarafından yerine getirildiği tarih anlamını taşır.

Yenileme

Madde 36 - Tasarım hakkı sahibinin veya onun yetkili kaldığı kişinin talebi ve yenileme ücretinin ödenmesi üzerine tescil süresi uzatılır.

Enstitü, tescil süresinin dolmakta olduğunu, sürenin bitiminden önce ve Yönetmelikte öngörülen süre içinde, tasarım hak sahibine haber verir. Enstitünün bu bilgiyi vermemiş olması, Enstitüye herhangi bir sorumluluk getirmez.

Yenileme talebinin yapılması ve yenileme ücretinin ödenmesi, koruma süresinin sona erdiği ayın son gününden önceki altı ay içinde gerçekleştirilir. Bu sürenin kaçırılması

durumunda, yenileme talebi, ek bir ücretin ödenmesi şartıyla, bir önceki cümlede belirtilen son günden itibaren altı aylık süre uzatımı içinde de yapılır.

Süre uzatımı mevcut tescilin sona erdiği günü takibeden günden itibaren hüküm ifade eder. Yenileme sicile kayıt edilir.

Koruma süresinin sonundan itibaren 6 aylık süre içerisinde yenilenmeyen tasarımlar için bu tarihten itibaren bu Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uygulanmaz.

İtiraz

Madde 37- İlanı yapılmış bir tasarımla ilgili olarak, gerçek veya tüzel kişiler ile ilgili meslek kuruluşları gerekçelerini açıkça belirtmek ve ilgili yönetmelikte öngörülen şartları yerine getirmek koşuluyla, tasarım belgesinin verilmesine karşı Enstitü nezdinde itiraz eder.

Enstitü nezdinde yapılacak itirazlar yazılı olarak ve ilan tarihinden itibaren altı ay içinde yapılır ve Yönetmelikte öngörülen itiraz ücreti ödenmeden dikkate alınmaz. Enstitü itiraz sahibinden, belirli bir sürede yerine getirilmek üzere, ek belge, kanıt ve gerekçeler ister.

Yapılan itiraz ve gerekçesi, kendi görüşlerini açıklayabilmesi için tasarım hakkı sahibine iletilir.

İtirazın İncelenmesi

Madde 38- Enstitü itirazları incelerken gerekli gördüğü süre ve sıklıkta tarafların itiraz ve savunmalarını ilgili taraflara iletir ve yazılı görüşlerini alır.

İtirazın incelenmesi sırasında şekli bir işlemin yerine getirilmediği veya eksik yapıldığına ve bu eksiklerin giderilmesine ilişkin Enstitü tarafından verilecek karar, tasarım belgesinin verilmesi ile ilgili işlemlerin geçersizliği veya eksiklerin yapıldığı yere kadar geriye dönülmesi ve işlemlerin yeniden yapılması sonucunu doğurur.

Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 43 üncü madde birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri hükümleri çerçevesinde yapılan ve Enstitü tarafından uygun bulunan itiraz sonunda tasarım belgesinin iptali ve 45 inci madde hükümlerinin işlerlik kazanması sonucunu doğurur. Tasarım belgesinin iptal kararı ilgili büttende ilan olunur.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Başvuru ve Tescilden Doğan Hakkın Devri ve İntikali; Rehin Hakkı Tesisi, Haciz ve Lisans Sözleşmeleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Devir ve İntikal, Rehin ve Haciz

Devir ve İntikal, Rehin ve Haciz

Madde 39- Tasarımın tescil başvurusu veya tescilden doğan tasarım hakkı başkasına devredilebilir, miras yolu ile intikal eder. Bu haklar üzerinde ölüme bağlı tasarrufların yapılması mümkündür.

Başvuru ve tasarım hakkı; Kanuni veya akdi rehin hakkına ve hacze konu olabilir. Bu durumda taraflardan birinin talebi üzerine ilgili haklar sicile kaydedilir ve yayınlanır. Rehin hakkı ve haciz bakımından Türk Medeni Kanunu ile İcra ve İflas Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanır.

Başvuru ve tasarım hakkının üzerinde sağlararası işlemler yazılı Şekle tabidir.

Başvurunun ve tasarım hakkının devri veya miras yolu ile intikali yönetmelikte öngörölen ücretin ödenmesi ile sicile kayıt edilir ve yayınlanır. Yayın tarihi üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade etme tarihidir.

Bölünmezlik

Madde 40- Tasarım başvurusu veya tescilden doğan hak üzerinde birden çok kişinin hak sahipliği söz konusu olsa bile bunların devri ve üzerlerinde hak tesisi için bölünebilmeleri mümkün değildir.

İKİNCİ BÖLÜM

Lisans

Lisans

Madde 41- Tasarım başvurusu veya tescilli tasarım hakkından doğan kullanma yetkisi ulusal sınırların bütünü içinde veya bir kısmında geçerli olacak Şekilde, lisans sözleşmesine konu olabilir. Lisans, inhisari lisans veya inhisari olmayan lisans Őeklinde verilebilir.

Bu maddenin birinci fıkrasında öngörölen sözleşme şartlarının lisans alan tarafından ihlali halinde, tasarım başvurusu veya tasarım tescilinden doğan haklar, tasarımın sahibi tarafından lisans alana karşı, dava yoluyla ileri sürülebilir.

Aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, lisans inhisari değildir. Lisans veren tasarım konusunu kendi kullanabileceği gibi, üçüncü kişilere aynı tasarıma ilişkin başka lisanslar da verebilir.

Inhisari lisans söz konusu olduğu zaman, lisans veren başkasına lisans veremez ve hakkını açıkça saklı tutmadıkça kendisi de tasarımı kullanamaz.

Aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, sözleşmeye dayalı lisans sahipleri, lisanstan doğan haklarını üçüncü kişilere devir edemez veya alt lisans veremez.

Aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, sözleşmeye dayalı olarak lisans hakkını alan kişi, koruma süresi boyunca milli sınırların bütünü içinde tasarımın kullanılmasına ilişkin her türlü tasarrufta bulunur.

Lisans sözleşmesi yazılı Şekle tabidir. Lisans sözleşmesi taraflardan birinin talebi üzerine sicile kayıt edilir ve yayınlanır.

Aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, inhisari lisansa sahip olan kişi, üçüncü bir kişi tarafından tasarım sahibinin tasarımdan doğan haklarına, tecavüz edilmesi durumunda tasarım sahibinin bu Kanun Hükümünde Kararname uyarınca açabileceği davaları, kendi adına açabilir. Inhisar olmayan lisans sahibi olanların, dava açma hakları yoktur.

Bu maddenin birinci fıkrası hükümlerine göre, tasarıma tecavüz dolayısıyla dava açma hakkı olmayan bir lisans alan, noter vasıtasıyla yapacağı bir bildirimle, gereken davayı açmasını tasarım sahibinden isteyebilir.

Tasarım sahibinin, bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen talebi, kabul etmemesi veya bildirim alıldığı tarihten itibaren, üç ay içinde, gerekli davanın açılmaması halinde, lisans alan yaptığı bildirimini de ekleyerek kendi adına dava açabilir.

Lisans alan, ciddi bir zarar tehlikesi karşısında ve sözkonusu sürenin geçmesinden önce, ihtiyati tedbire karar verilmesini mahkemeden talep edebilir.

Bu maddenin onuncu fıkrası hükmüne göre, dava açan lisans alanın, dava açtığını tasarım sahibine bildirmesi gerekir.

Hakkın Devri ve Lisans Vermeden Doğan Sorumluluk

Madde 42- Tasarım başvurusu veya tescilli tasarım hakkını bir bedel karşılığında veya bedelsiz olarak devir eden veya lisans veren kişinin, bu işlemleri yapmaya yetkili olmadığı sonradan anlaşılırsa, söz konusu kişi bu durumdan ilgililere karşı sorumlu olur.

Tasarım başvurusunun geri alınması veya başvurunun red edilmesi veya tasarım hakkının hükümsüzlüğüne mahkemece karar verilmiş olması hallerinde, tarafların hakkı devir eden veya lisans veren bakımından daha kapsamlı bir sorumluluğu sözleşme ile öngörmemiş olmaları halinde, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 45 inci maddesi hükmü uygulanır.

Bu madde hükmünden doğan tazminatı talep süresi sorumluluk davasına dayanak olan mahkeme kararının kesinleşme tarihinden başlar. Zaman aşımı için Borçlar Kanununun hükümleri uygulanır.

Devir eden veya lisans verenin kötü niyetle hareketi halinde, bunlar, fiillerinden her zaman sorumludur.

BEŞİNCİ KISIM

Tasarımın Hükümsüzlüğü ve Tasarım Hakkının Sona Ermesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Tasarımın Hükümsüzlüğü

Hükümsüzlük Halleri

Madde 43 - Aşağıdaki hallerde tasarımın hükümsüz sayılmasına yetkili mahkeme tarafından karar verilir:

a) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 5 inci ila 10 uncu, maddelerinde belirtilen koruma şartlarına sahip olmadığı ispat edilmişse;

b) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü, 14 üncü, 15 inci ve 16 ncı maddesinde belirtilen hak sahipliğinin başka kişiye veya kişilere ait olduğu ispat edilmişse;

c) Tescilli bir tasarım, sonradan kamuya açıklanan aynı veya benzer nitelikteki diğer tasarımın başvuru tarihi kendisinden önce ise;

Tasarım belgesi sahibinin, 13 üncü, 14 üncü, 15 inci ve 16 ncı maddelere göre tasarım hakkına sahip bulunmadığı hakkındaki iddia, ancak, bu maddelerde belirtilen hak sahipleri tarafından ileri sürülür. Bu durumda, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 19 uncu maddesi hükmü uygulanır.

Hükümsüzlük nedenleri tasarım başvurusu veya tescilin sadece bir bölümüne ilişkin bulunuyorsa, sadece o bölümü etkileyen ürün veya ürünler için iptal suretiyle, kısmi hükümsüzlüğe karar verilir. Kısmi hükümsüzlük sonucu, iptal edilmeyen ürün veya ürünlerle ilgili kısım için koruma geçerliliğini sürdürür.

Hükümsüzlük Talebi

Madde 44 - Tasarımın hükümsüzlüğü, ikinci fıkrada sayılan ayırık haller dışında herkes tarafından istenebilir.

Tasarımın hükümsüzlüğü, 43 üncü maddenin (c) bendine göre sadece önceki hak sahibi; 13, 14, 15 ve 16 ncı maddelere göre ise, ancak tasarım hakkına sahip kişiler tarafından ileri sürülür.

Tasarımın hükümsüzlüğü koruma süresinin devamınca veya hakkın sona ermesini izleyen beş yıl içinde dava edilir.

Tasarımın hükümsüzlüğü davası, davanın açıldığı anda Tasarım Sicili'nde tasarım belgesi sahibi olarak kayıtlı kişiye karşı açılır. Tasarım üzerinde sicilde hak sahibi görülen kişilerin davaya katılabilmelerini sağlamak için ayrıca onlara tebligat yapılır.

Hükümsüzlüğün Etkisi

Madde 45- Tasarımın hükümsüzlüğüne karar verilmesi halinde, kararın sonuçları geçmişe etkili doğar. Bu nedenle, tasarım başvurusu veya tesciline hukuki bakımdan bu Kanun Hükmünde Kararname ile sağlanan koruma, hükümsüzlük kapsamında doğmamış sayılır.

Tasarım sahibinin ihmali veya kötü niyetli olarak hareket etmesinden kaynaklanan, zararın giderilmesine ilişkin tazminat ve sebepsiz zenginleşme talepleri saklı kalmak üzere, hükümsüzlüğün geriye dönük etkisi, aşağıdaki durumları etkilemez:

a) Tasarımın hükümsüz sayılmasından önce, tasarımdan doğan haklara tecavüz sebebiyle verilen kesinleşmiş ve uygulanmış kararları;

b) Tasarımın hükümsüzlüğüne karar verilmeden önce, yapılmış ve uygulanmış sözleşmeler. Ancak, hal ve şartlara göre, hakkaniyet düşüncesinin gerekli kıldığı durumlarda sözleşme uyarınca ödenmiş bedelin kısmen veya tamamen iadesi talep edilebilir.

Bir tasarımın hükümsüzlüğüne ilişkin kesinleşmiş karar herkese karşı hüküm doğurur. Enstitü, mahkemenin gönderdiği ilanı sicile işler ve Yönetmelikte öngörülen süre içinde yayın yolu ile ilan eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Tasarımdan Doğan Hakkın Sona Ermesi

Sona Ermenin Sebepleri

Madde 46 - Tasarımdan bu Kanun Hükmünde Kararname çerçevesinde doğan hak;

- a) Koruma süresinin dolması veya;
- b) Tasarım belgesi sahibinin hakkından vazgeçmesi;

sebeplerinden birinin gerçekleşmesi ile sona erer.

Bu Kanun Hükümünde Kararname'de öngörülen koruma süresinin dolması, şartlarının mevcudiyeti halinde başka Kanunların tanıdığı hakları etkilemez.

Tasarımdan Doğan Haktan Vazgeçme

Madde 47 - Tasarım sahibi, tasarımdan doğan haktan veya başvuru hakkından tamamen veya kısmen vazgeçebilir.

Vazgeçmenin yazılı olarak Enstitü'ye bildirilmesi gerekir. Vazgeçme, Tasarım Sicili'ne kayıt tarihi itibarıyla hüküm doğurur.

Lisansların sahiplerinin veya Tasarım Siciline kayıtlı hakların sahiplerinin izni olmadıkça, tasarım sahibi bu haktan vazgeçemez.

Tasarım üzerinde, bir üçüncü kişi tarafından hak sahipliği iddia edilmekte ve bu hususta alınan tedbir karar sicile kayıt edilmiş ise, onun izni olmadıkça, tasarımdan doğan haklardan vazgeçilemez.

ALTINCI KISIM

Tasarım Hakkına Tecavüz ve Tecavüz Halinde Hukuk Davaları

BİRİNCİ BÖLÜM

Tasarımdan Doğan Hakka Tecavüz Durumları

Tasarım Hakkına Tecavüz Sayılan Fiiller

Madde 48 - Aşağıda yazılı fiiller tasarım hakkına tecavüz sayılır:

- a) Tasarım hakkı sahibinin izni olmaksızın tasarımın aynısını veya belirgin bir şekilde benzerini yapmak, üretmek, piyasaya sunmak, satmak, sözleşme akdi için icabda bulunmak, kullanmak, ithal etmek ve bu amaçlarla depolama, elde bulundurmak ;
- b) Tasarım belgesi sahibi tarafından sözleşmeye dayalı lisans yoluyla verilmiş hakları izinsiz genişletmek veya bu hakları üçüncü kişilere devir etmek;
- c) Bu maddenin önceki a ile b bendlerinde yazılı fiillere iştirak veya yardım veya bunları teşvik etmek veya hangi şekil ve şartlarda olursa olsun bu fiillerin yapılmasını kolaylaştırmak;
- d) Kendisinde bulunan ve haksız olarak üretilen veya ticaret alanına çıkarılan eşyanın nereden alındığını veya nasıl sağlandığını bildirmekten kaçınmak,
- e) Gasp.

Tasarım başvurusu bu Kanun Hükümünde Kararnamenin 34 üncü maddesine göre yayınlandığı takdirde, başvuru sahibi, tasarıma vaki tecavüzlere dolayı hukuk ve ceza davası açmaya yetkilidir. Tecavüz eden, başvurudan veya kapsamından haberdar edilmiş ise, başvurunun yayımlanmış olmasına bakılmaz. Tecavüz edenin kötü niyeti olduğuna mahkeme tarafından hükümlünürse, yayından önce de tecavüzün varlığı kabul edilir.

Koruma kapsamındaki tasarımın tescilli olduğuna ilişkin kaydın ürün, ambalaj veya fatura üzerine konulmamış olması, eylemi tecavüz olmaktan çıkarmaz.

Tescil işaretleri kusurun değerlendirilmesi sırasında dikkate alınır.

İKİNCİ BÖLÜM Hukuk Davaları

Tasarım Sahibinin Talepleri ve Hukuk Davalarında Yetkili Mahkeme

Madde 49 - Tasarımdan doğan hakları tecavüze uğrayan tasarım hakkı sahibi, mahkemeden özellikle aşağıdaki taleplerde bulunabilir:

- a) Fiilin tecavüz olup olmadığının tesbitini,
- b) Tasarımdan doğan haklara tecavüz fiillerinin durdurulması ve önlenmesi talebi;
- c) Tecavüzün giderilmesi ve maddi ve manevi zararın tazmini talebi;
- d) Tasarımdan doğan haklara tecavüz suretiyle üretilen veya ithal edilen ürünlere, bunların üretiminde doğrudan doğruya kullanılan araçlara el konulması talebi;
- e) Mümkün olduğu takdirde bu maddenin (d) bendi uyarınca el konulan ürün ve araçlar üzerinde kendisine mülkiyet hakkının tanınması talebi; Bu durumda, söz konusu ürünlerin değeri, tazminat miktarından düşülür. Bu değer, kabul edilen tazminat aşığı zaman, tasarım belgesi sahibinin fazlayı karşı tarafa ödemesi gerekir.
- f) Tasarımdan doğan haklara tecavüzün devamını önlemek üzere tedbirlerin alınması, özellikle bu maddenin (d) bendine göre el konulan ürünlerin ve araçların şekillerinin değiştirilmesi veya tasarımdan doğan haklara tecavüzün önlenmesi için, kaçınılmaz ise, imhası talebi;
- g) Tasarımdan doğan haklara tecavüz eden kişi aleyhine verilen mahkeme kararının, masrafları tecavüz eden tarafından karşılanarak, ilgililere tebliğ edilmesi ve kamuya ilan yoluyla duyurulması talebi.

Tedbirler konusunda mahkeme Hukuk Muhakemeleri Usul Kanunu'nun ihtiyati tedbirler hakkındaki hükümlerine göre karar verir.

Tasarım hakkı sahibi tarafından, üçüncü kişiler aleyhine açılacak hukuk davalarında yetkili mahkeme, davacının ikametgahının olduğu veya fiilin işlendiği veya tecavüz fiilinin etkilerinin görüldüğü yerdeki mahkemedir.

Davacının Türkiye Cumhuriyeti uyruğunda olmaması halinde, yetkili mahkeme, sicilde kayıtlı vekilin iş yerinin bulunduğu yerdeki ve eğer vekillik kaydı silinmiş ise, Enstitü merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemedir.

Üçüncü kişiler tarafından tasarım başvurusu veya tasarım belgesi sahibi aleyhine açılacak davalarda yetkili mahkeme, davalının ikametgahının bulunduğu yerdeki mahkemedir. Tasarım başvurusu veya tasarım belgesi sahibinin Türkiye'de ikamet etmemesi halinde, bu maddenin üçüncü fıkrası hükmü uygulanır.

Birden fazla mahkemenin yetkili olduğu durumda, yetkili mahkeme, ilk davanın açıldığı mahkemedir.

Tazminat

Madde 50 - 48 inci Maddede sayılan filleri işleyen kusurlu kişiler Tasarım hakkı sahibinin zararını tazmin etmekle yükümlüdür.

Tecavüzü Kanıtlayan Belgeler

Madde 51- Tasarım hakkı sahibi, tasarımın kendi izni olmaksızın kullanılması sonucunda uğramış olduğu zarar miktarının belirlenmesi için tazminat yükümlüsünden tasarımın kullanılması ile ilgili belgeleri vermesini talep eder.

Yoksun Kalınan Kazanç

Madde 52 - Tasarım hakkı sahibinin uğradığı zarar, sadece fiili kaybın değerini değil, ayrıca Tasarımdan doğan haklara tecavüz dolayısıyla yoksun kalınan kazancı da kapsar.

Yoksun kalınan kazanç, zarar gören tasarım hakkı sahibinin seçimine bağlı olarak, aşağıdaki değerlendirme usullerinden birine göre hesap edilir:

- a) Tasarımdan doğan haklara tecavüz edenin rekabeti olmasaydı, Tasarım hakkı sahibinin Tasarımı kullanması ile elde edebileceği muhtemel gelire göre;
- b) Tasarımdan doğan hakka tecavüz edenin, tasarımı kullanmakla elde ettiği kazançta göre;
- c) Tasarımdan doğan hakka tecavüz edenin, tasarımı bir lisans anlaşması ile hukuka uygun şekilde kullanmış olması halinde ödemesi gereken lisans bedeline göre.

Yoksun kalınan kazancın hesaplanmasında, özellikle tasarımın ekonomik önemi, tasarımdan doğan haklara tecavüz edildiği anda geçerlilik süresi ve tecavüz sırasında tasarıma ilişkin lisansların sayısı ve çeşidi gibi etkenler göz önünde tutulur.

Yoksun Kalınan Kazancın Artırımı

Madde 53 - Tasarım hakkı üzerinde tasarruf yetkisi olan kişi, yoksun kalınan kazancın hesaplanmasında, 52 inci maddede belirtilen değerlendirme usullerinden birini seçmişse; mahkeme, ürünün üretilmesi için tasarımın ekonomik bakımdan önemli bir katkısının bulunduğu kanaatına vardığı takdirde, kazancın hesaplanmasında makul bir payın daha eklenmesine karar verir.

Tasarımın, ilgili ürüne ekonomik bakımdan önemli bir katkısının olduğunun kabul edilebilmesi için, ilgili ürüne olan talebin oluşmasında tasarım konusunun belirleyici etken olduğunun anlaşılması gerekir.

Tasarımın İtibarı

Madde 54 - Tasarımdan doğan haklara tecavüz eden tarafından, tasarımın kötü şekilde üretimi veya uygun olmayan bir tarzda piyasaya sürülmesi sonucunda, tasarımın itibarı zarara uğrarsa, tasarım hakkı sahibi, bu nedenle, ayrıca tazminat isteyebilir.

Tazminatın İndirilmesi

Madde 55 - Tasarım hakkı sahibine ödenecek tazminat, tasarım belgesi sahibinin diğer kişilerden tasarımın başka bir şekilde kullanılmasından dolayı aldığı bedelden daha fazla ise,

tazminat bu bedel dikkate alınarak ve bu bedele uygun olarak tesbit edilerek bedelden indirilir.

Tazminat İstenmeyecek Kişiler

Madde 56- Tasarım hakkı sahibi; sebep olduğu zarardan dolayı, tasarım hakkı sahibine tazminat ödemiş olan kişi tarafından, el konulmaması nedeniyle piyasaya sürülmüş ürünleri kullanan kişilere karşı, Kanun Hükmünde Kararnamenin bu bölümünde yer alan davaları açamaz.

Bu kişilerin kötü niyetli, olmaları halinde bu hüküm tatbik edilmez.

Zamanaşımı

Madde 57- Tasarımdan doğan haklara tecavüzden doğan, özel hukuka ilişkin taleplerde, zamanaşımı süresi için, Borçlar Kanunu'nun, zaman aşımına ilişkin hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **İhtisas Mahkemeleri**

Görevli ve Yetkili Mahkeme

Madde 58 - Bu Kanun Hükmünde Kararnamede öngörülen bütün davalarda, görevli mahkeme, Adalet Bakanlığı'nca kurulacak İhtisas Mahkemeleri'dir.

Asliye Ticaret ve Asliye Ceza Mahkemeleri'nden hangilerinin İhtisas Mahkemesi olarak görevlendirileceğini ve bu mahkemelerin yargı çevresini Adalet Bakanlığı'nın teklifi üzerine Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu belirler.

Enstitü'nün bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre aldığı bütün kararlara karşı açılacak davalarda ve Enstitü'nün kararlarından zarar gören üçüncü kişilerin Enstitü aleyhine açacakları davalarda görevli mahkeme, bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen İhtisas Mahkemeleri'dir.

Hükümün İlanı

Madde 59 - Dava sonucunda haklı çıkan taraf, haklı bir sebebin veya menfaatinın bulunması halinde, masrafları karşı tarafa ait olmak üzere, kesinleşmiş kararın günlük gazete, radyo, televizyon veya benzeri vasıtalarla tamamen veya özet olarak ilan edilmesini talep etmek hakkına sahiptir.

İlanın şekli ve kapsamı kararda tesbit edilir. İlan hakkı, kararın kesinleşmesinden sonra üç ay içinde talep edilmezse düşer.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Özel Hükümler**

Lisans Alanın Dava Açması ve Şartları

Madde 60- Aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, inhisari lisansa sahip olan kişi, üçüncü bir kişi tarafından tasarım hakkı sahibinin tasarımdan doğan haklarına, tecavüz edilmesi durumunda, tasarım hakkı sahibinin bu Kanun Hükmünde Kararname uyarınca açabileceği davaları, kendi adına açar. İnhisari olmayan lisans sahibi olanların, dava açma hakları yoktur.

Bu maddenin birinci fıkrası hükümlerine göre, tasarımdan doğan haklara tecavüz dolayısıyla dava açma hakkı olmayan bir lisans alan, noter vasıtasıyla yapacağı bir bildirimle gereken davayı açmasını tasarım hakkı sahibinden ister.

Tasarım hakkı sahibinin, bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen talebi, kabul etmemesi veya bildirim alındığı tarihten itibaren, üç ay içinde, gerekli davanın açılmaması halinde, lisans alan yaptığı bildirim de ekleyerek kendi adına dava açabilir.

Lisans alan, ciddi bir zarar tehlikesi karşısında ve söz konusu sürenin geçmesinden önce, ihtiyati tedbire karar verilmesini mahkemeden talep eder.

Bu maddenin üçüncü fıkrası hükmüne göre dava açan lisans alanın, dava açıldığını tasarım belgesi sahibine bildirmesi gerekir.

Tasarımdan Doğan Haklara Tecavüzün Mevcut Olmadığı Hakkında Dava ve Şartları
Madde 61- Menfaat olan herkes, tasarım hakkı sahibine karşı dava açarak, fiillerinin tasarımdan doğan haklara tecavüz teşkil etmediğine karar verilmesini talep eder.

Bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen davanın açılmasından önce, kendisinin Türkiye'de giriştiği veya girişeceği sınai faaliyeti veya bu amaçla yapmış olduğu ciddi ve fiili girişimlerin tasarımdan doğan haklara tecavüz teşkil edip etmediği hakkında, tasarım hakkı sahibinden görüşlerini bildirmesini noter aracılığı ile talep eder.

Bu talebin tasarım hakkı sahibine tebliğinden itibaren bir ay içinde tasarım hakkı sahibinin cevap vermemesi veya verilen cevabın menfaat sahibi kişi tarafından kabul edilmemesi halinde, menfaat sahibi bu maddenin birinci fıkrasına göre dava açabilir.

Bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen dava, tasarımdan doğan haklara tecavüzden dolayı kendisine karşı dava açılmış bir kişi tarafından açılmaz.

Dava, tasarım üzerinde hak sahibi bulunan ve Tasarım Sicili'ne kayıt edilmiş olan, bütün hak sahiplerine tebliğ edilir.

Bu maddede belirtilen dava, tasarım belgesinin hükümsüzlüğü davasıyla birlikte de açılır.

Delillerin Tesbiti Davası

Madde 62 - Tasarımdan doğan hakları ileri sürmeye yetkili olan kişi, bu haklara tecavüz sayılabilecek olayların tesbitini mahkemeden ister.

İhtiyati Tedbir Talebi

Madde 63 - Bu Kanun Hükümünde Kararnamede öngörülen türde dava açan veya açacak olan kişiler, davanın etkinliğini temin üzere ihtiyati tedbire karar verilmesini talep edebilir.

İhtiyati tedbir talebi, dava açılmadan önce veya dava ile birlikte veya daha sonra yapılır. İhtiyati tedbir talebi, davadan ayrı olarak incelenir.

İhtiyati Tedbirin Niteliği

Madde 64- İhtiyati tedbirler, verilecek hükmün etkinliğini tamamen sağlayacak nitelikte olur ve özellikle aşağıda belirtilen tedbirleri kapsar.

a) Davacının tasarımdan doğan haklarına tecavüz teşkil eden fiillerin durdurulması;

b) Tasarımdan doğan haklara tecavüz edilerek üretilen veya ithal edilen şeylere veya tasarım belgesi verilmiş usulün icrasında kullanılan vasıtalara, Türkiye sınırları içinde veya gümrük ve serbest liman veya bölge gibi alanlar dahil, buldukları her yerde el konulması ve bunların muhafazası;

c) Herhangi bir zararın tazmini bakımından teminat verilmesi.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Hükümlerinin Uygulanması

Madde 65- Tesbit davaları ve ihtiyati tedbirlerle ilgili diğer hususlarda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır.

Gümrüklerde El Koyma

Madde 66- Aynının üretilmesi hak sahibinin yetkilerine tecavüz oluşturması nedeniyle cezayı gerektiren taklit mallara, ithalat veya ihracaat sırasında hak sahibinin talebi üzerine, Gümrük İdareleri tarafından ihtiyati tedbir niteliğinde el konulur.

El koyma ile ilgili uygulama bu konuda çıkarılacak mevzuatta düzenlenir.

Gümrük İdarelerindeki tedbir, el koyma kararının tebliğinden itibaren on gün içinde esas hakkında ihtisas mahkemesinde dava açılmaz veya mahkemeden tedbir niteliğinde karar alınmazsa idarenin el koyma kararı ortadan kalkar.

YEDİNCİ KISIM

İşlem Yetkisi Olan Kişiler ve Vekiller

Enstitü Nezdinde İşlem Yapma Yetkisi Olan Kişiler

Madde 67 - Türk Patent Enstitüsü nezdinde tasarım işlemleri için aşağıdaki kişiler işlem yapabilir:

a) Başvuruyu yapan gerçek veya tüzel kişiler,

b) Yetkiyi haiz tasarım vekilleri. Tasarım vekilleri, 544 Sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin 30 uncu maddesinde nitelikleri tanımlanan ve Enstitü tarafından yapılacak tasarım vekilliği sınavında başarı gösterip diğer koşulları sağlayarak tasarım vekilleri siciline kayıt edilen kişilerdir. Hem marka hem da patent vekilleri sicillerine kayıtlı olanlar tasarım vekili siciline sınavsız kayıt edilir.

Tüzel kişiler, yetkili organları tarafından tayin edilen kişi veya kişilerce temsil edilir.

İkametgahı yurt dışında bulunan kişiler ancak tasarım vekilleri vasıtasıyla temsil edilir.

Vekil tayin edilmesi halinde, tüm işlemler vekil vasıtasıyla yapılır. Vekile yapılan tebligat asile yapılmış sayılır.

SEKİZİNCİ KISIM
Ücretlerin Ödenmesi ve Hukuki Sonuçları

Ücretlerin Ödenme Süreleri ve Sonuçları

Madde 68- Yönetmelikte öngörülen, tasarım başvurusu ve tasarım tescili ile ilgili ücretler, başvuru sahibi veya tasarım hakkı sahibi veya vekili tarafından ödenir.

Yönetmelikte öngörülen ve ödenmesi gereken bütün ücretlerin ödenme zamanı, Enstitü tarafından başvuru sahibi veya tasarım hakkı sahibi veya vekiline önceden tebliğ edilir.

Yönetmelikte öngörülen süre içinde, bir işlemle ilgili ücret ödenmemişse, durumun Enstitü tarafından başvuru sahibine bildirileceği tarihten itibaren işlem hüküm ve sonuç doğurmamış sayılır.

Bir tasarıma belge verilmesi ile ilgili işlemler için ödenmesi gereken ücretin, bu Kanun Hükümünde Kararnamede belirlenen süreler içinde, ödenmemesi halinde, tasarım başvurusu geri çekilmiş kabul edilir.

Geçici Madde 1 - Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin uygulanması bakımından, İhtisas Mahkemeleri kuruluncaya kadar, bu Kanun Hükümünde Kararnamede sözü edilen davalar için, Asliye Ticaret ve Asliye Ceza Mahkemeleri'nin hangilerinin İhtisas Mahkemesi olarak görevlendirileceği ve bu mahkemelerin yargı çevresi Adalet Bakanlığı'nın teklif üzerine Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenir.

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR ve KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

KHK/ 554

Yürürlük
Madde 69- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme
Madde 70- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

SÜLEYMAN DEMİREL
CUMHURBAŞKANI

PROF. DR. T. ÇİLLER
BAŞBAKAN

H. ÇETİN Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.	N. CEVHERİ Devlet Bakanı	Y. AKTUNA Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
O. KUMBARACIBAŞI Devlet Bakanı	B. S. DAÇE Devlet Bakanı	A. BAYKAL Devlet Bakanı	A. E. KIRATLIOĞLU Devlet Bakanı
N. KURT Devlet Bakanı	A. HACALOĞLU Devlet Bakanı	A. A. DOĞAN Devlet Bakanı	A. ATAÇ Devlet Bakanı
O. KUMBARACIBAŞI Devlet Bakanı V.	A. GÖKDEMİR Devlet Bakanı	Ş. ERDEM Devlet Bakanı	M. MOĞULTAY Adalet Bakanı
M. GÖLHAN Millî Savunma Bakanı	N. MENTEŞE İçişleri Bakanı	E. İNÖNÜ Dışişleri Bakanı	İ. ATTILA Maliye Bakanı
N. AYAZ Millî Eğitim Bakanı	E. SAHİN Bay. ve İskan Bakanı	D. BARAN Sağlık Bakanı	A. Ş. EREK Ulaştırma Bakanı
R. SAHİN Tarım ve Köylüleri Bakanı	Z. HALİS Çal. ve Sos. GÜv. Bakanı	H. AKYOL Sanayi ve Ticaret Bakanı	V. ATASOY Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
İ. GÖRÜNÜR Kültür Bakanı V.	İ. GÖRÜNÜR Turizm Bakanı	H. EKİNCİ Orman Bakanı	R. AKÇALI Çevre Bakanı

Dosya No.